

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 Din

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dte
o Pri večjem o
naročilu popusti
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovški
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.340
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vse ostane pri starem!

Nezanesljivi Radič naj bo opomin vsem, ki se nanj zanašajo, pravi dr. Marinkovič - Radič daje in preklicuje izjave za vstop v vlado - Zahteva zase finančno ministrstvo - Kako so se razvijali dogodki - Radičevo pismo predsedniku Vukičeviču - Demokratski klub vzel na znanje poročili Davidoviča in Marinkoviča, a ničesar sklenil

r Belgrad, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na direktno ponudbo od strani Stjepana Radiča in njegovega kluba je vlada, kakor smo včeraj poročali, sklenila pozvati Stjepana Radiča na sodelovanje v sedanji vladi. Stjepan Radič je po obisku pri dr. Korošcu, Vukičeviču in dr. Marinkoviču ter po razgovoru s Pribičevičem in Davidovičem danes popoldne pisмено javil Vukičeviču, da ne more stopiti v vlado, ker vlada, oziroma predsednik vlade ni sprejel njegovih pogojev. S tem se je tudi ta epizoda končala. Stjepan Radič je zaenkrat navezal svojo usodo in usodo svoje stranke na Pribičeviča. Vlada pa bo neglede na to nadaljevala izvajanje svojega programa.

Z akcijo, ki se je izvršila sredi in danes, je položaj čist. Hotel se je ustvariti nov položaj, da bi se hrvatskim zastopnikom omogočilo aktivno sodelovanje pri delu na konsolidaciji naših notranjepolitičnih razmer in njihovo sodelovanje pri izvajanju tako važnega programa, kakor si ga je začetla sedanja vlada. Radičev korak je treba pozdraviti. S tem namreč, da je dobila vlada njegov pismen odgovor, so se razbile vse intrige. Grupacija sil v parlamentu je zaenkrat jasno opredeljena. Odprto ostane samo vprašanje Davidovičeve akcije. Davidovič je poskušal ustvariti nekako koncentracijo, ne da bi za to imel potreben material. Niti izgleda na uspeh. Še manj pa je izgleda po današnjem nastopu Stjepana Radiča, ki je včeraj Marinkoviču dal svoj pristanek za vstop v vlado. Če bi Ljuba Davidovič kljub temu poskušal še nadalje kovati nekako zamisljeno kombinacijo, potem se bo moralo v demokratskem klubu staviti vprašanje: Kdo je za Davidoviča, kdo je za vlado! Pri tem moramo naglasiti, da je sedanja vlada temelj vsake kombinacije. Slaba stran vlade, ki so jo videli nekateri v dosednji Davidovičevi akciji oziroma so jo poskušali kombinirati, po današnjih dogodkih odneha. Vlada je stvarno danes novsem kompaktna. Vse kombinacije, ki se sicer delajo, so brez vsake podlage.

Radič odklonil vstop v vlado

r Belgrad, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Dopoldne ob 10 je Stjepan Radič obiskal Vukičeviča in ostal pri njem nad eno uro. Ko je Radič odšel iz predsedstva, je odgovoril časnikarjem na tozadevna vprašanja sledeče: »Ničesar ne morem reči, dokler so stvari v teku. Razgovorjamo se resno in vsestransko. Dosedaj se ničesar ne ve. Razgovori se nadaljujejo.« Časnikarji: »Ali se v novi kombinaciji Vukičevič izključuje?« Radič: »O osebah sploh ne govorimo, samo o delu in programu. Razgovori so temeljiti in vsestranski.« Časnikarji: »Ali se lahko vidijo že kakšni rezultati?« Radič: »Kadar se dela, potem se vse hitro konča.« Stjepan Radič je odšel iz predsedništva v narodno skupščino. Spetoma se je nadaljeval razgovor s časnikarji. Časnikarji: »Ali se smatra kot gotovo dejstvo, da se razdeli seljaško-demokratska koalicija?« Radič: »Vi veste mnogo več, kakor jaz.« Časnikarji: »Tako govorijo radikali.« Radič: »Jaz mislim, da bomo postali ena stranka.«

V skupščini je takoj pozval k sebi Pribičeviča in Davidoviča. Davidovič se ni dolgo razgovarjal. Pribičevič pa je ostal več kot eno uro pri Radiču. Ko sta odhajala iz SDS kluba, je Radič bil molčeč. Pribičevič pa je samo izjavil: »Vse je dobro. Popoldne se bo vse končalo.«

Popoldne se je sestala na skupno sejo takozvan seljaško-demokratska koalicija. Stjepan Radič je prečital pismo, ki ga je sestavil z ozirom

na poziv, da vstopi v vlado. Pismo, ki ga je poslal predsedniku vlade, se glasi:

»V Belgradu, dne 26. jan. 1928. ob 5. pop.
Gospodu Vukičeviču,
predsedniku ministrskega sveta,
v Belgradu.

Gospod predsednik!

Pri razgovorih o vstopu seljaško-demokratske koalicije v koncentracijsko vlado pod Vašim predstvom, ste v svoji zahtevi izjavili: »Sprejemam samo HSS, ne sprejemam pa nobene SDS, ker zame to ni nobena stranka, marveč samo frakcija.« Vi niste niti malo vpoštevali moje informacije, da ne more iti in da ne gre za eno ali drugo stranko posebej, marveč za koalicijo, ki je celota nasproti vsem drugim strankarskim činiteljem. Niti malo niste vpoštevali, da je seljaško-demokratsko koalicijo odobrili hrvaški in srbski narod v hrvatskih in ostalih prečanskih krajih tako navdušeno, da se bo ta koalicija spojila v enotno stranko, ne pa se razšla.

Na naš glavni pogoj, da dobimo pri vstopu v vlado finančno ministrstvo in da to ministrstvo prevzame naš zastopnik, ste izjavili, da o tem ne more biti niti govora. Šele takrat, če bi sedanj minister radi bolezn dal ostavko, bi se lahko o tem govorilo.

Na moje vprašanje, kaj ste določili za nekatere velike župane, s katerimi je ljudstvo skrajno nezadovoljno, kakor n. pr. s splitskim velikim županom Perovićem, ste dejali: »Nikar ne stavljajte pogojev. Kar se namreč stavlja kot pogoj, o se ponavadi ne izvršuje.« Takoj nato pa ste sami stavili kot pogoj, da je vstop HSS absolutno vezan na to, da jaz osebno vstopim v Vašo vlado.

Končno pa sem se iz celega poldrugiurnega razgovora prepričal, da bi bil naš, osebno pa moj položaj, v Vaši vladi mnogo težavnejši in slabši, za državo absolutno škodljiv, za hrvaški narod strahovito ponižujoč, nego je bil v vladi blagopokojnega Pašića in v Uzunovičevi vladi. Zato je moja dolžnost, da Vam po posvetovanju s svojimi sodelavci in zavezniki pismeno sporočim, da je vsak nadaljnji razgovor o vstopu v Vašo vlado brezpredmeten.

Z odličnim spoštovanjem

Stjepan Radič, predsednik hrv.-seljaške koalicije
S tem odgovorom Stjepana Radiča je HSS zaenkrat še obsojena, da ostane v opoziciji.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

r Belgrad, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja demokratskega kluba. Predsednik kluba Ljuba Davidovič je prečital pismo, ki ga je poslal Stjepan Radič Vukičeviču. Nato je Davidovič informiral demokratski klub o svojem sestanku z Radičem in o tem, kaj mu je Radič na teh sestankih povedal. V glavnem te informacije seglašajo z dejstvi, ki jih je Radič navedel v pismu. Za Davidovičem je govoril Marinkovič. Izjavil je, da ga je včeraj obiskal Stjepan Radič in mu pri tej priliki dal načelno pristanek za vstop v vlado Velje Vukičeviča. Danes pa je s posebnim pismom svoj prvotni pristanek umaknil. To je najboljši dokaz, koliko da je dati na izpremenljivost in nezanesljivost Radiča. Ta Radičev korak naj bi bil dobro opozorilo vsem tistim, ki se nanj zanašajo. Demokratski klub je vzel tozadevni izjavi na znanje in ni napravil nobenega definitivnega sklepa.

Dr. Korošec pri Vukičeviču

r Belgrad, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Predsednik Jugoslovanskega kluba je imel dopoldne od 9 do 10 dopoldne in od 4 do 5 popoldne ter zvečer razgovore s predsednikom vlade Vukičevičem o vseh tekočih zadevah in o razpletu političnega položaja.

ž Rim, 26. jan. (Tel. »Slov.«) »Corriere della Sera« poroča iz Belgrada, da se s podpisom protokola o podaljšanju rčka pogodbe med Italijo in Jugoslavijo pričena serija razgovorov med Italijo in Jugoslavijo za ureditev medseboj prijateljstva. Že pred podpisom tega protokola je prišlo do konkretnega sporazuma glede nekaterih vprašani, ki so ostala dolgo časa nerešena.

Pribičevičev govor -- voda na laški mlin!

ž Rim, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Italijanski tisk je včeraj objavil obširna poročila o shodu radičevcev in samostojnih demokratov v Zagrebu. Pribičevičev napad na armado in Srbijo je objavljen dobesedno. Današnji »Popolo d'Italia« dostavlja k zagrebškim dogodkom poseben komentar, ki pričinja takole: V Evropi je država, ki dnevno nudi prizore notranjega nereda, kjer polemike in politični spori zavzemajo čisto obliko pravih vojnih uapovedi. Kajti Pribičevičev govor v Zagrebu predstavlja pravi vojni ultimatus. — Nato citira list mesto, kjer Pribičevič pozivlje svoje pogumne legije, da se dvignejo na pohod proti Belgradu. Pribičevičev govor je samo ena izmed tlikih epizod sedaj tragične potem zoper komične gverile na shodu narodov najrazličnejših miselnosti in kultur, ki sestavljajo tu o slavilo in štejejo komaj 12 milijonov ljudi. Vzkliki: »Ven z barbari!« so šli iz Zagreba.

Toda v Evropi je še velika plemenita država, ki dobavlja blago proti takim vrednostnim prijemem in garantira menice tako razburkane in neurejene delniške družbe pripravajočih se narodov. Zadeva se bo zaenkrat končala z volitvami, toda ni izključeno, da bo ta zavozljevi položaj nasvetoval belgrajskim politikom, da napravijo obupen poskus fuzije in amalgamacije te nestalne kombinacije plemenskih kultur raznih narodov. Bomo videli ob času splošne likvidacije, kaj bo ostalo preveč zaupljivemu dobavitelju (Franciji).

Pribičevičevi ljudje proti Pribičeviču

r Belgrad, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Glavni odbor SDS v Belgradu je imel sredi seje, na kateri je razpravljalo o poslednjih Pribičevičevih nastopih in zavzel proti njemu zelo odklonilno stališče.

Za enakost vseh davkov

Novi davčni zakon bo eden največjih po sprejetju ustave, pravi minister dr. Spaho — Novi davčni sistem zagamčuje progresivno obdavčenje — Opozicija poskuša z obstrukcijo

ZAKON O NEPOSREDNIH DAVKIH

r Belgrad, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je v narodni skupščini pričela razprava o zakonu o izenačenju neposrednih davkov. Zastopnik finančnega ministra dr. Spaho je v obširnem ekspoziciji izjavil sledeče:

Zakonodajno delo na polju neposrednih davkov se je po končani vojni in po državnem zedinjenju usmerilo v dve smeri. V glavnem so se izvršile spremembe in spopolnitve obstoječih zakonov po vsakokratnih finančnih zakonih. Tako delo seveda ni moglo imeti tirtega uspeha, kakor bi bilo pri tem važnem delu potrebno. Zakonski predlog, ki se sedaj nahaja kot tretji pred narodno skupščino, ni imel nasproti lanskolenemu važnejših sprememb razen nekaterih, ki so bile potrebne. V tem predlogu se je predvsem sklenilo, da se ukineta invalidski davek in vojna komorska doklada. O samem davčnem sistemu tega zakonskega predloga se je dovolj pojasnilo v motivih, ki jih je davčni odbor pismeno predložil narodni skupščini. Tam je natančno razložena funkcija objektivnih davčnih oblik. V zmislu predloga je davčni odbor v soglasju z vlado napravil celo vrsto sprememb in dopolnitev, ki so jih narekovala potrebne državne blagajne in davčne uprave in pa interese davkoplačevalcev. Vlada se je strinjala s sklepom finančnega odbora, da se namesto dohodnine sprejme nov sistem, ki istotako z ozirom na ustavne odredbe zagamčuje progresivno obdavčenje posameznika.

Minister razlaga dopolnilne stopnje in posamezne odredbe. Ta zakon bo stopil v veljavo 1. januarja 1929. Splošno se je želelo, da bi stopil ta zakon takoj v veljavo. To se ni moglo zgoditi. Tudi v drugih državah, kjer so se delale reforme fiskalnega značaja, se je pustil daljši ali krajši čas, da se državljani seznanijo z novimi obveznostmi in da se da državni upravi možnost izvesti vse potrebne priprave za izvajanje novih zakonskih predpisov. V času do 1. januarja 1929 bo davčni upravi mogoče to izvršiti. Ta čas je pri današnjem upravnem stanju zelo kratek. Samouprav se ta zakon ne bo dotikal. Njim ostane še nadalje sedanja možnost.

Po podatkih, ki so na razpolago, bo uspeh novega obdavčenja sledeči: Zemljarina 570 milj., zgradarina 200 milj., obrtniški davek 320 milj., davek na rente 30 milj., davek na družbe 58 milj., davek od samostojnega dela 170 milj., skupno 1348 milj. Če se tem dohodkom dodajo davčne oblike, kakor davek na poslovni promet in drugi, ki niso zapopadeni v tej davčni reformi in če se ocenijo na 221 milj., bo znašal skupen dohodek proračunskega leta 1929-1930 1699 milj. Ta številka se približno krije z določenimi dohodki za leto 1928-29, ki je določeno na 1.673.424.300 Din.

S tem, da sprejmete ta zakon, bo narodna skupščina izvršila največje delo po sprejetju ustave. Izenačenje davkov je igralo v političnem in gospodarskem življenju odlično vlogo. Sprejemajoč ta zakon, odstavljamo to vprašanje z dnevnega reda in izvršujemo čl. 16 ustave, po katerem je davčna obveznost splošna in enaka za vse državljane, in progresivna

za njihovo davčno moč. V najkrajšem času je treba odstraniti neenakosti v zakonodaji posrednih davkov, ki niso preveč veliki. To se bo lahko izvršilo. S tem zakonom izvršujemo najtežje posle. Nadejam se, da se s tem predlogom vsa vprašanja reforme neposrednih davkov najbolje rešijo. Vsi nedostaki, ki bi se pokazali v izvajanju tega zakona, se bodo lahko prebrdili, če bomo imeli v celoti državi en zakon. Prepričan sem, da je izenačenje davčnih bremen v naši državi davčna želja vseh gospodov poslancev in našega naroda. Prosim vas, da ta zakonski predlog sprejmete.

Vladna večina je priredila ministru burne ovacije. Opozicija pa je pričela z obstrukcijo. Prvi je govoril Svetislav Popović (SDS). Izjavil je, da zakon ne pomenja izenačenja. Zahteva, da se sprejmejo v načrt vse zahteve seljaško-demokratske koalicije. Izjavlja, da bo glasoval proti. Radičevce Neudorfer trdi, da se s tem zakonom uvajajo neenakosti, ne pa enakosti. Izjavlja, da bodo on, Pucelj in njegovi tovariši glasovali proti zakonu o izenačenju neposrednih davkov.

Z ozirom na praznik sv. Save bo prihodnja seja šele v ponedeljek. Nadaljevala se bo razprava o tem zakonu.

Nova skupna seja radikalnega in jugosl. kluba

r Belgrad, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Popoldne se je nadaljevala v radikalnem klubu skupna seja poslancev radikalnega in Jugoslovanskega kluba o zakonu o izenačenju neposrednih davkov. Pred dnevnim redom je dr. Laza Marković predlagal, da naj bi predsednik vlade poročal o političnem položaju. Dr. Kojić je dejal, da je sploh treba, da se razprava o tem zakonu odloži, češ da je položaj nejasen. Po teh opombah se je prešlo na razpravo o zakonu. Poslanca Vasilije Trbić in Buniša Radič sta govorila o zemljarini in zahtevala, da bi bilo treba davčne stopnje tega davka znižati. Minister Stanković je branil vladni predlog. Poudarjal je, da predlog ni najboljši, ker je odpadla dohodnina. Da pa je v predloženi obliki sprejemljiv. — Poslanec Pušenjak ugotavlja, da je sedanji predlog boljši od prejšnjega, da so davčne stopnje nižje, da se ščiti nižji človek. Ima pa zakon svoje nedostatke, ki prihajajo od tod, ker se je ukinila dohodnina in uvedel dopolnilni davek kot nadomestilo, ki nikakor ni zadovoljivo. V davčnem odboru se je zahtevalo, da se znižajo davčne stopnje za zemljarino. Poudarjal je, da je treba v tem smislu stavljati vladi predloge. Vsi smo za to, da se čimprej izvede izenačenje davkov po tem zakonskem načrtu. — Večinski poročevalec Janković je predlagal, da se naj sestanejo člani davčnega odbora in razpravljajo o teh zahtevah s finančnim ministrom in uredi vsa sporna vprašanja. O tem naj se potem razpravlja na prihodnji skupni seji, ki bo v ponedeljek popoldne.

MADJARSKI VOJAŠKI ATAŠE V SOFIJI.

Sofija, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Kralj Boris je sprejel novega madjarskega vojaškega atašea v Sofiji majorja Köhlerja. Köhler biva že leto dni v Sofiji, ne da bi se bila njegova služba uradno točno določila. Tudi bolgarska vlada namerava pri vseh važnih svojih poslaništvih v Evropi prideliti vojaške atašee.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Proste službe

Šofer (hišnik)
se sprejme za osebni avto v Ljubljani. Predpogoji: popolna zanesljivost in verziranost; na razpolago stanovanje in razsvetljava. Postranski posel: vrt in pisarna. — Ponudbe se spričevali na Al-ma Company, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 2, I., pod »Ugodno in stalno«.

Učenec ki ima veselje do trgovine in je 3-razredno meščansko šolo absolviran, se sprejme v trgovino z mešanim blagom pri Jos. Langeršek, Maribor. Hrana in stanovanje v hiši.

Več učenek
za strojno pletenje sprejemam. Naslov pove uprava »Slovenec« pod št. 687.

Sprejme se izurjen, vojaštva prost **sedlarski pomočnik** pri Andreju Hribniku, Prevalje.

Stanovanja

Prazna soba,

lepa, solčna, se odda gospodu ali gospodini. Maribor, Frankopanska 8-I.

STANOVANJA:
Trisobno, glav. kolodvor, 1100 Din. — Trisobno, kopalnica, Tržaška cesta, 1200 Din. — Dvosobno, Glince, 600 Din. — Dvosobno, Dunajska, 900 Din. — Trisobno, kopalnica, Bežigrad, 1000 Din. — Enosobno, Zg. Šiška, 300 Din. — Dvosobno, soupodoba kuhinje, pri glavni pošti, 600 Din. — »Posredovalec«, Sv. Petra c. 18.

Lepo opremljeno **solčno sobo** v središču mesta za 1 do 2 osebi, na željo tudi prazno ali s popolno oskrbo, oddam s 1. febr. Naslov v upravi pod št. 688.

Poravnajte naročnino!

Vnajem

Poslovni lokali, posamezno ali skupno, v I. in II. nadstr., nasproti glavne pošte, se oddajo takoj. 2 trgovska lokala nasproti kolodvoru v Celju se ugodno oddajata takoj. Naslov se poizve v upravnistvu »Slovenec« št. 659.

Posestva

Nova hiša se prodaja po ugodni ceni. Stoji ob glavni cesti, 5 minut od kolodvoru, primerna za trgovino, obrt ali upokojenca. Franc Palčar, Mlačevo, p. Grosuplje. 669

Kdo kupi?

Polenovka namočena, najboljša, se dobi pri L. Buzzolini, Lingarjeva ulica. 251

AUTO FIAT

TYPE 505
6 sedežen, v najboljšem stanju, novolakiran, z novo pnevmatikami, se ugodno prodaja. Poizve se tel. št. 2273 ali pri upravi.

Prodaja 20 vagonov lepih, zdravih, suhih **bukovih drv**

Natančne se izve pri Jakobu Drakslerju (Cerdečanov), posestniku, Dol pri Hrastniku 665

Samo 38 dinarjev
5 kg prima bosanske suhe slive, 10 kg la. bos. suhe slive Din 74.—, Suhe kruške 2 Din cerele razpošilja po poštne povzetju franco zavoj, franco vsaka pošta, trgovina G. DRECHSLER, Tuzla (Bosna). 10456

Spalnice

lepe črčnejve, napredaj pri Iv. Mrharju, mizarju, Staro-žiče, št. Vid nad Ljubljano. 685

VINO

Izletnik 1925 in 1926, belo in rdeče, lastni pridelek, v količini 130 hl, prodaja po ugodni ceni. Franc Gerc, veleposesnik in trgovec, Pišce pri Brežicah.

Kdo prodaja?

Pianino, uglašen, dobro ohranjen, kupi »Kat. prosv. društvo Sp. Šiška«. — Tja pošliti pismene ponudbe z opisom in cenol! 677

Razpisujemo dobavo

2000 kg ovsa.

Ponudbe je vložiti do 7. februarja t. l.

Direkcija državnega rudnika Zabukovca, p. Griže.

Razpisujemo dobavo

10 000 kom. zidne opeke.

Ponudbe do 7. febr. t. l.

Direkcija državnega rudnika Zabukovca, p. Griže.

Nasla obrt

PERJE

kokoške, purje, gosje in račje po najnižji ceni in vsaki množini dobavlja trdka

E. VAJDA, Čakovec

Mešimurje

Semenski oves

hrbiški, težki, kg po 3 Din fco. postaja Zidani most, dobavi vsako množino: Peter Šetina, trgovina z mešanim blagom, Radče-Zidani most. 534

Čidova moka Din 8.—

koruzni zdrob „35c“

Prvovrstni izdelki od 25 kg napre pošila

PAVEL SEDEJ, Javornik

umetni mljn. — Gorenjsko.

veze najtnejše norveške

ribje olje

iz lekarne dr. G. Piccolini

v Ljubljani se priporoča

bledim slabotnim osebam.

Inserirajte

v

„Slovencu“!

Motvoz (špaga) najcenejše direktno v tovarni Mehanična vrvarna Šinkovec, Grosuplje 10245

Stavbno podjetje **ACCETTO & drugovi** družba z o. z. Maribor, Korosčeva ul.

Družba »Ilirija«

Premog - drva

- koks - ogije

Dunajska cesta 46, poleg

lv Zakotnika Tel 2820

Lanene tropine

in druga krmila

nudi najceneje

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24.

Najlepša drva

Čebin, Wolfova ul. 1/2

Belokranjski premog

iz črnomeljskega premogokopa je najcenejša kurjava za industrijo in gospodinjstvo. — Zahtevajte ga povsod. 689

Instalaterji!

Klosetne sedeže, bukove, javorjeve, polirane, prvovrstne izdelave, ima vedno v zalogi Ig. Repše, Ljubljana, Poljanska c. 21.

Popolnoma gladko! In kako prijetno dišiš!

— Da, draga, to dela **„PAON“** milo za britje!

1. omehča brado,
2. da gosto peno, ki se ne posuši,
3. se prijetno občuti na koži in ji da prijeten duh,
4. je štedljivo v porabi.

Izdeluje

„Altus“ tvornica mila d. d.

Dobiva se povsod!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru brez vsakega odbitka — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko, iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposesstvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 120 milijonov dinarjev

Naznanjamo prebridko vest, da nas je naš stegovodja, brat

KAA

danes, po kratki, mukepolni bolezni, za vedno zapustil. Ne bo ga več.

Pogreb nepozabnega brata se vrši dne 26. januarja t. l. ob 15. uri iz mrtvašnice javne bolnice v Mariboru na glavni kolodvor, od koder bo prepeljan v družinsko grobnico v Celje.

Maribor, 24. januarja 1928.

Mariborski skavti.

Zahvala

Za vso ljubezen, sočutje in spremstvo pri pogrebu moje nepozabne prijateljice

Anice Pfeifer

se vsakemu in vsem skupaj iskreno zahvaljujem. Izrečno se moram zahvaliti preč. g. stolnemu kanoniku Jos. Volcu za številne in prijazne obiske in za ljubeznivost, katero ji je izkazal ob njeni smrti; dalje vodstvu manjšinske šole v Ljubljani, kakor tudi vsem cenjenim staršem za skrb pri pogrebu, da je kljub slabemu vremenu toliko učencev in učenek spremilo k večnemu počitku svojo bivšo, nad vse blago voditeljico. Vsem številnim spremljevalcem in vsem darovalcem cvetja tisočera zahvala!

V Ljubljani, dne 25. januarja 1928.

Marija Jeglič, učiteljica.

Zahvala

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob bolezni in smrti našega nepozabnega soproga, očeta, starega očeta, tasta in strica, gospoda

Franc Remic-a

izrekamo tem potom vsem našo najglobljejo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo gg. zdravnikom medicinskega oddelka državne splošne bolnice in čč. sestram usmiljenkam za njih požrtvovalno nego. Nadalje iskrena zahvala vsem, ki so draga pokojnika počastili s tako mnogobrojnim spremstvom na njega zadnji poti.

V Ljubljani, dne 25. januarja 1928.

Zalujoči ostali.

Zahvala

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega nepozabnega očeta, starega očeta, brata, strica in tasta, gospoda

Jože Adamiča

posestnika in vrvarskega mojstra

se tem potom vsem najiskrenejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo pa smo dolžni gosp. davč. upravitelju J. Staretu za njegov trud in požrtvovalnost za časa bolezni in smrti, pevskega društva Lira za ganljive žalostinke, Narodni čitalnici, Prost. gasil. društvu, meščanski korporaciji za častno spremstvo, kakor vsem darovalcem krasnih vencev in vsem onim, ki so ga v tako častnem številu spremili na zadnji poti.

Kamnik, dne 25. januarja 1928.

Zalujoči ostali.

Radio

Nauk o radiotehniki

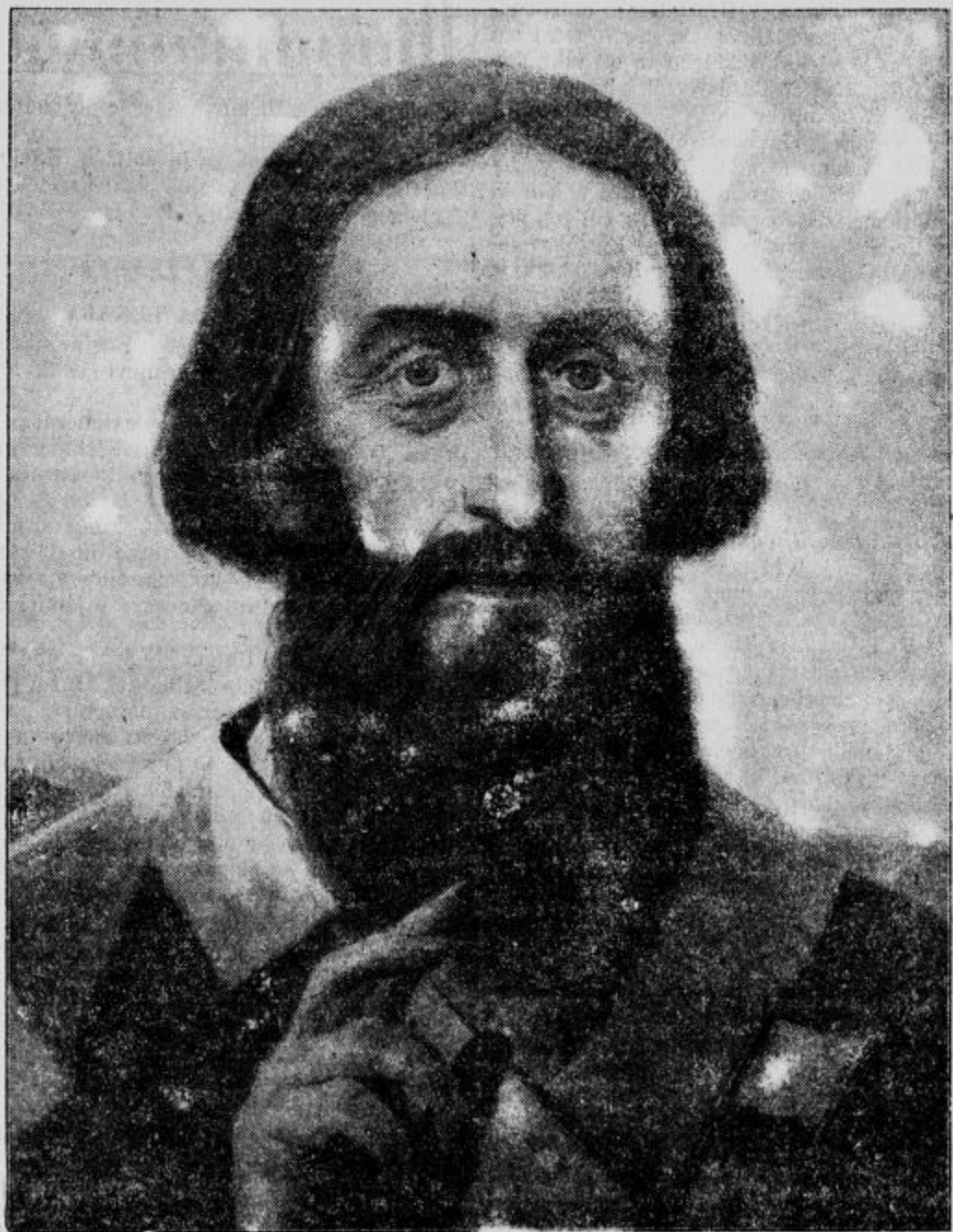
Spisal Leopold Andreó

Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

SVETI SAVA

prosuetitelj srbskega naroda

To je resnična podoba Svetega Save, restavrirana po prvih umetnikih na osnovi freske, ki se nahaja v samostanu Mileševu. Slika dobro podaja prosvetljeno osebnost blagega menih, asketa in državnika, ki je obenem prvi srbski književnik.

Kraljevič menih

Rastko, najmlajši sin srbskega velikega župana Stefana Nemanje se je rodil l. 1169. Že v zgodnji mladosti je kazal posebno vneto za religiozno življenje. Sedemnajst let star je skrivaj ubežal z nekim ruskim menihom na goro Atos. Tako se nazivlje tretji, vzhodni podaljšek grškega polotoka Kalcidika, že znan po sloviti meniški republiki, ki bo kmalu praznovala tisočletnico svojega postanka. Tu je v starem ruskem samostanu, v gornjem Rusiku, prejel Rastko »angelsko (meniško) obleko« in si nadel ime Sava. Nekaj let pozneje je tudi oče sledil sinovemu vzgledu. Na državnem zboru l. 1196 se je Stefan Nemanja odpovedal vladji, stopil v samostan Studenico in postal menih z imenom Simeon. Čez dobro leto pa je zapustil domovino in se napotil k sinu na Atos, ki se je pa bil med tem že preselil iz Rusika v Vatoped. Kmalu potem sta oče in sin zgradila poseben samostan za Srbe na Atosu, Hilandar. Osem mesecev po preselitvi iz grškega samostana Vatopeda v novi domači samostan, je veliki srbski vladar v krogu svojih bratov in Save kot spokorni menih umrl (l. 1199).

Po očetovi smrti je Sava uredil meniško življenje v Hilandaru, postavil igumena in se umaknil v samotno meniško kočjo (kelijo) v Kareji, da bi mogel tako nemoteno skrbeti za svoje duhovno življenje. A razmere v domovini so ga končno prisilile, da je moral zapustiti svojo kelijo in vzljubljeno Sveto goro.

Kakor na Atosu tako je Sava tudi doma pokazal vso veličino in moč svoje plemenite osebnosti. Spravil je upornega Vlkana z bratomviadarjem Stefanom, posredoval je pri tujih vladarjih, zlasti na bizantinskem dvoru in spretno je čuval domačo dinastijo v vseh težavah in medsebojnih bojih. Zato ga po pravici imenujejo najplivnejšega srbskega diplomata tiste dobe. Sava je uredil tudi cerkveno-politične razmere v Srbiji. L. 1219 je osebno dosegel v Nikeji dovoljenje za ustanovitev samostojne srbske nadškofije. Sam je postal prvi srbski nadškof, škofe pa si je izbral iz menihov hilendarskega samostana. Razen nadškofijske stolice v Ziči je ustanovil še več drugih škofijskih sedežev (eparhij). Po zgledu Svetogorcev je uredil srbsko bogoslužje. Z veliko vneto je skrbel za povzdigo verskega življenja med ljudstvom. Med drugimi je napravil dve kanonični vizitaciji po vsej Srbiji, učil ljudi, iztrebljal slabe razvade in pospeševal lepe običaje.

L. 1220 je svojega brata Stefana ponovno kronal za srbskega kralja. (Tri leta popreje je bil namreč že odposlanec papeža Honorija III. Stefana kronal s kraljevsko krono).

Po svojem plodovitem versko-kulturnem je Sava izročil nadškofijski prestol svojemu učen-

želo. Pri povratku se je ustavil na dvoru bolgarskega carja Asena II., kjer je zbolel in umrl (l. 1236). Njegovo truplo je bilo preneseno v srbski samostan Mileševu. Odtod pa ga je dal narodni odpadnik Sinan-paša prenesti na Vračar v Belgradu in tu sežgati (1595).

Srbi slave sv. Sava kot odličnega predstavnika prosvetnega napredka. Pravoslavni časte obenem sv. Sava kot svetnika. Z zakonom od 31. januarja 1841. je določen praznik sv. Save za šolsko slavo. Sv. Sava pa je še več kakor odličen predstavnik prosvetnega napredka v naši domovini. Kakor mladi nastajajoči srbski kraljevini srednjega veka, tako je tudi naši mladi Jugoslaviji odlična priča, da je vse prosvetno, vzgojno in politično delovanje le takrat plodovito, če poteka iz živega in iskrenega verskega življenja. In v tem duhu se pridružujemo tudi mi svetosavski proslavi.

Rastko na sveti goi Atosu

Zgodi se včasih, še sedaj po vojni, da kak mlad srbski fant zapusti starše in dom in gre na Sveto goro. Redko sicer, a se vendar še zgodi. In je to kakor lep spomin na živahno versko življenje v srednjeveški Srbiji, je to kakor živ spomin na kraljeviča Rastka.

Kakor dandanes, tako so že takrat za časa Stefana Nemanje atoški menihi prihajali v naše južne kraje mileševine prosit. Od enega izmed teh menihov, Rusa po rodu, je sedemnajstletni Rastko prvič slišal o sveti meniški republiki in o neznanim a lepem življenju njenih državljani. To ga je tako navdušilo, da je sklenil z menihom pobegniti na Atos. Zato je priredil lov na jelene in ko so v noči lovci in dvorjani počivali pod neko goro, je Rastko zajahal konja in z menihom ubežal.

V gornjem Rusiku, sredi atoškega pragozda, je nekaj časa pozneje srbski vojvoda z vojaki našel pogrešanega kraljeviča. Rastko pa je bil še v svetni obleki, zato se je ustrašil domačih poslancev. A bister kakor je bil se je kmalu rešil iz zadrege. Naprcil je igumena, da priredi vojvodi in spremstvu dobro večerjo. Igumen je bil z načrtom zadovoljen. Po dobri večerji in močni pijači je vojvoda z vojaki in menihom šel k vsenočnemu bdenju — bila je haš sobota — in v cerkvenem naslonišču so utrujeni in siti gostje pri dolgem petju in branju menihov zaspali. Na to je čakal Rastko, brž je stopil pred carska vrata in izmolil redovne obljube. Nato pa se je s starim menihom-duhovnikom povzpел na visoki samostanski stolp, zaprl vrata za seboj in bil tu, oblečen v menihovo Savo. H koncu službe božje v spodnjem hramu pa se je vojvoda s spremljevalci prebudil. Zaman je iskal Rastka med navzočimi. Začel je

kričati nad igumenom in vojaki so začeli udrihati po menihih. Šele znani jim glas s stolpa jih je pomiril a tudi privabil, da so še v temni noči zastražili stolp. A jutro jim je prineslo težko razočaranje: visoko v stolpu so v prvem jutranjem svitu zagledali — ne več kraljeviča Rastka, temveč menihovo Savo, ki jim je zmago-slavno vrzel z višine svojo svetno obleko in svetloplave lase.

Gornji Rusik leži na potu iz samostana sv. Pantelejmona v Karejo in je poldrugo uro hoda od omenjenega primorskega ruskega samostana oddaljen. Prijazni menihi so še danes ponosni na kraljeviča-meniha in pokažejo z veseljem vsakemu tujcu kapelico v stolpu, hramu sv. Save, kjer je najmlajši sin Stefana Nemanje oblekel meniško haljo.

Na drugi, severovzhodni strani atoškega polotoka se dviga ob morski obali znameniti grški samostan Vatoped. Sem so grški menihi povabili imenitnega menih in Sava se je preselil iz Rusika v ta grški samostan. Veliki župan se je bil medtem sprijaznil s težnjami svojega najmlajšega in začel mu je pošiljati zlata in srebra, da bi mu vsaj ničesar ne manjkalo. Sava pa je delil bogato mileševino in obilno podpiral atoške samostane. Mikala ga je peštra narava atoška, vabili so ga številni samostani s čudodelnimi ikonami, starimi izročili in prijaznimi menih: zato je Sava prosil igumena za dovoljenje, da sme potovati po vsem atoškem polotoku in obiskati svoje nove brate-menihe. Tako je Sava prvič bos prehodil vso Sveto goro. A ko se je vrnil, mu je igumen komaj uhranil, da ni zapustil samostana in se oklenil samotnega življenja z Bogom v skalnih čerch ali v samotnih votlinah.

Čez nekaj let je prišel tudi oče v Vatoped. Odložil je vladarsko žezlo in v Studenici postal menih Simeon. Poslovil se je od soproge, ki je tudi vstopila v samostan, in šel k sinu na Sveto goro, da z njim preživi zadnja leta svojega življenja. V Vatopedu so pa občudovali menih očeta-meniha in sina-meniha, ki sta si v ljubezni delila veselje in bremena meniškega življenja. S Stefanom Nemanjo pa je prišlo na Atos tudi nekaj zvestih vojakov, ki tudi v zadnji borbi niso hoteli zapustiti svojega poveljnika. Tako je število srbskih menihov v Vatopedu naraslo. Iz Srbije, z dvora pa so še vedno prihajali bogati darovi, zlate posode, dragocene ikone, z zlatom tkane zavese. In Vatoped se je širil in bogatel, da so ga vsi drugi samostani zavidali.

Odlična menih v Vatopedskem samostanu pa sta začela misliti na nov samostan, ki bi bil namenjen izključno njihovim rojakom. Bizantinski cesar Aleksij Komnen jima je rad podaril zapuščene hilendarske zidine in posestvo. Veliki župan Stefan je poslal očetu in bratu zlata in srebra, delavcev in meščakov. In stari vladar-menihi je le učakal dan, ko se je mogel preseliti v novozgrajeni srbski samostan na Atosu, v Hilandar.

Hilandar stoji severno od doslej omenjenih samostanov, v gozdni dolini, ne daleč od zemeljske ožine, ki deli polotok od tracijskega zaludja. Samostansko posestvo se je od leta do leta bolj širilo. Aleksij Komnen je z zlato bulo povzdignil Hilandar v samostan prvega reda, v kraljevo zadužbino, ki je neodvisna od atoškega prota in je neposredno podrejena bizantinskemu cesarju. In zato je dal cesar Savi žezlo, ki naj ga postavi v hilendarski hram. Vsak novoizvoljeni igumen naj vzame to žezlo v roke v znak, da prejema svojo oblast iz rok bizantinskega cesarja.

Simeon ni več dočakal silnega razmaha hilendarskega samostana. Osem mesecev po svojem prihodu v novi samostan je l. 1199 po pobožnem prejemu sv. zakramentov umrl v

gami. Tudi gmotno je menih preskrbel z vsem potrebnimi sredstvi, da se jim ni bilo treba bati za obstanek. Predvsem pa je uredil samostansko življenje s posebnimi pravili (tipikom).

Sava določa, da morajo v Hilandaru vsi menihi skupno živeti kakor ena družina in biti pokorni enemu igumenu (kinovij, obščetiteljstvo). Menihi ne smejo imeti nikake lastnine. Vsak dan se morajo iskreno spovedati svojih grehov igumenu ali v to določenemu duhovnemu očetu. Igumen mora vse skupaj in vsakega posamič voditi po potu zveličanja. Kdor se noče spovedovati, naj ga ne puste k obhajilu, temveč naj ga preženejo iz samostana. Menihi naj pristopajo enkrat ali dvakrat na teden k sv. obhajilu, če pa so v popolnosti že napredovali, smejo tudi trikrat pristopiti. Prazno govorjenje je zabranjeno. Če sedi brat v keliji ali pomaga pri skupnem delu, naj z usti molí ali poje cerkvene pesmi. Vse, kar ne služi k zveličanju, mora iz samostana zginiti. In da bi bratje tipika ne pozabili, je ukazal, da ga morajo vsako soboto v obednici čitati.

Ko je postavil igumena in vse potrebno v Hilandaru uredil, se je Sava umaknil v Karejo. Ob žuborečem studencu, med senčnim sadnim drevjem si je kupil kelijo, postavil cerkvico v čast sv. Savi Jeruzalemskemu in hotel kot samotar skriti za rešitev svoje duše. Tu v atoški prestolici je Sava spokorno živel, dokler ni začel svojega versko-kulturnega dela v domovini. V karejski keliji je Sava opisal življenje svojega očeta in za to kelijo je tudi sestavil posebna pravila, ki so še danes ohranjena. Savina kelija je v Kareji še danes dobro znana kot tipikarnica ali postnica sv. Save.

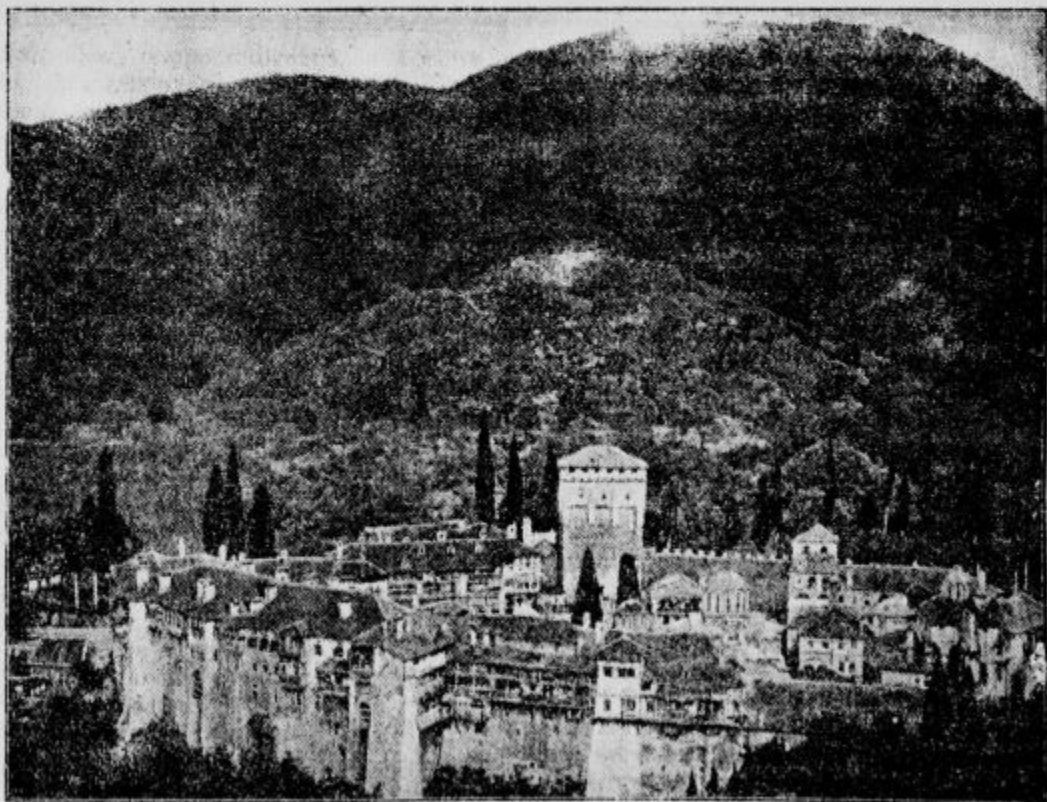
Hilandar je sedaj idioritmično urejen. Leta 1850 so sicer poskušili zopet urediti skupno življenje, a zaman. Škoda le, da se ta poskus še do danes ni ponovil in posrečil, da bi se ojačilo v Hilandaru tisto občestvo, ki si ga je želel njegov kraljevi ustanovitelj. Bogat je sicer Hilandar in naša vlada ga skrbno brani pred grškimi agrarnimi reformami. Le Hilandar ima zaščito. A kako bolj bi se Hilandar še razvil, gospodarsko in duhovno, če bi bilo v njem še več duha in energije Save Svetogorca! Dr. M. D.

Samostan Hilandar

Hilandar, eden izmed 20 velikih samostanov, je edini srbski samostan na Atosu (na kalcidiškem polotoku). Leži sredi temnih cipres in je od treh strani obkrožen s precej strmimi gorskimi globelmi.

Po smrti ustanovitelja sv. Save so bili zanj najljepši dnevi, ko se je v njegovih prostorih nad štiri mesece mudil car Dušan Silni, samodržec Grkov, Srbov in Bolgarov. O tem pričajo še zlate hule z značilnimi Dušanovimi podpisi, ki jih prijazni menihi z veseljem in tihim ponosom kažejo. Pozneje so Hilandar podpirali zlasti Rusi (Ivan Vas. Grozni i. dr.). Marca l. 1896 je precej zapušteni Hilandar obiskal srbski kralj Aleksander Obrenović. Rešil je menih iz hude stiske, poravnal velike dolgove in pomagal samostanu do novega razmaha. V zahvalo so mu hvaležni menihi podarili enega svojih najdražjih zakladov, krasni Miroslavov evanجيل (iz konca 12. stol.). Danes skrbi za to važno versko-kulturno ustanovo naša vlada.

Hilandar ima mnogo dragocenih spomenkov iz bizantinsko-srbskega srednjega veka, ki čakajo na znanstvene delavce iz domovine. Posebne paznje je gotovo potrebna knjižnica. Med religioznimi umetninami je znamenita čudotvorna ikona hilendarske Matere Božje. S polnim imenom se nazivlje triročna Mati Božja sv. Ja-

krogu svojih bratov. Sava je po očetovi smrti z veliko vneto nadaljeval delo za gospodarsko in versko povzdigo Hilandarja. Število menihov se je kmalu tako pomnožilo, da se je moglo primerjati s številom najbolj obljudenih samostanov na Atosu. Sava je samostan bogato opre-mil z ikonami, cerkveno opravo, oblečili in knji-

neza Damaščana in spada med najstarejše atoške Marijine podobe. Ikono je prinesel sv. Sava iz Palestine. Po njegovi smrti je bila prenesena v Srbijo a so jo odloč zopet vrnili v Hilandar, kjer jo še danes menihi v glavnem hramu s posebnim zaupanjem časte.

Francoski tisk: Briand mora iz rezerve

v Pariz, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Pariški listi živahno komentirajo zakasnitev protesta male antante proti madjarskemu tajnemu oboroževanju in izvajajo, da je zakasnitev pripisati vplivu Romunije, ki je pod pritiskom Italije. Nacionalistični »Echo de Paris« kakor tudi levičarska »Quotidien« in »Volonté« so soglasni v tem, da se romunski vladi radi razgovorov med Titulescom in Mussolinijem ne zdi primerno se že sedaj odkrito postaviti proti Madjarski. Splošno je prepričanje, da je Mussolini brezpogojno nenaklonjen preiskavi Društva narodov na Madjarskem ne samo radi prijateljstva napram Bethlenovi vladi, temveč tudi iz strahu, da bi Italija mogla biti direktno v škandalu sokomprimirana. Listi, ki so od začetka v načelu zahtevali preiskavo, zahtevajo odločno od Quai d'Orsay, da stopi iz svoje nevtralnosti. Francija nima samo interesa na tem, da se prepreči tajno pošiljanje orožja, ki ogroža mir, temveč je tudi direktno zainteresirana pri italijansko-romunskih pogajanjih in ne bo pripustila, da bi Romunija sedaj, ko je umrl veliki frankofil Bratianu, zdrknila v tabor italijanskega fašizma in s tem ogrozila obstoj Male antente. Dalje mora tudi skušati, da dobi vpliv na Titulescova rimsko pogajanja, ker so problemi, ki se bodo pri tem obravnavali, polovica onega, kar loči Francijo samo od Italije.

Med malo antanto in Italijo ni nasprotstva

v Rim, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Včeraj ni bil izdan noben uradni komunike o včerajšnjem dnevem razgovoru Titulesca z Mussolinijem. Danes se je to nadomestilo s pisno diktirano izjavo romunskega zunanjega ministra Titulesca, ki je bila dana na razpolago inozemskemu tisku. Izjava se glasi:

Imed sem z Mussolinijem dolg razgovor, v katerem sva proučila vse probleme, ki intereso najini državi s stališča obojestranskih odnošajev, kakor tudi s stališča splošne politike. Veseli me, da lahko rečem, da med italijanskimi in romunskimi interesi ni nobene nasprotstva. Italijansko-romunsko prijateljstvo je doleteno za to, da konsolidira in izgradi evropske interese. Nobenega nasprotstva ni več med politiko lojalnega sodelovanja med Romunijo in Italijo na eni strani in med interesi Male antante na drugi strani. Rojena iz nujne potrebe poveljnega časa, ki je zahtevala takojšnjo organizacijo, predstavlja Mala antanta defenzivno zvezo z namenom, ohraniti mir v okviru pogodb. Ker je romunsko-italijansko prijateljstvo zgrajeno na želji, ohraniti mir in varovati status quo, prispeva na polju splošne politike k temu, da se dosežejo take svrhe, ki jih zasleduje politika Male antante v svojem posebnem okviru. Vse, kar lahko moti mir na Balkanu, interesira Ro-

Rusi ne morejo pozabiti na Besaribijo

v Moskva, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Po vodov predstoječe desetletnice aneksije Besarabije po Romuniji je začelo vserusko društvo Besarabcev novo protestno kampanjo proti aneksiji. V močno razširjenih plakatih se pošiljajo bratski pozdravi Besarabskemu ljudstvu, ki da trpi vsled terorja romunskih orožnikov in vojakov in hrepeni po svobodi. Ruski kmetje in delavci neprestano smatrajo Besarabijo za del sovjetske države, ki je samo začasno in nasilno ločena. Po cestah se razen teh plakatov razširjajo brošure in letaki, v katerih se piše o romunski strahovladi. Ob desetletnici aneksije se bo vršil velik protestni miting. Listi izjavljajo, da antanta ni potrdila »nepravilnega rop« iz hvaležnosti za romunsko vojaško pomoč, temveč iz sovražstva proti sovetom. Samo Japonska ni ratificirala pariškega protokola in ratifikacije tudi ni pričakovati sprčo rusko-japonskega zblizanja na gospodarskem polju. Oficielni listi znova stavljajo nespremenljivo rusko zahtevo po prostem ljudskem glasovanju v Besarabiji in umaknitvi romunskih čet.

—o—

A. Cristitsch:

Anglija in združene države S. A.

London, 25. jan. 1928.

Potek panameriškega kongresa zasledujejo tukajšnji krogi z velikim interesom, dasi resni politiki ne verujejo, da Združene države dejansko žele ustvariti novo Ligo narodov kot nasprotnico Ženevi. Vendar se pa omenja, da se je stališče Združenih držav od časa, ko je predsednik Monroe proglasil enostavno načelo »Amerika ameriškim narodom«, zelo izpremenilo. Zdi se, da to danes ne zadostuje več. Monroe je branil Južno Ameriko proti vmešavanju evropskih ali azijskih narodov; toda sedaj se zaščita latinske Amerike razteza na preprečevanju trgovinskih pogodb, ki bi jih hotela skleniti latinska Amerika s komurkoli brez odobrenja močnega severnega brata. Z drugimi besedami: južno-ameriške republike se morajo sprijazniti s tem, da postaja njihov zaščitnik do neke meje njihov ukazovalec.

Razgovori, ki se vodijo v Havani, obujajo spomin na modrega Cobdena, ki je pred pol stoletjem predvidel močnega udar med Anglijo in njeno bivšo kolonijo v Severni Ameriki. Cobden je bil nasprotnik angleškega vmešavanja v spore evropskega kontinenta ter je priporočal intimne odnose z Zedinjenimi državami kot najboljšo politiko za Angleže. Drugače se je bal že tedaj, da bo nastalo močno nasprotstvo in celo sovražstvo med obema velikima državama.

Priznati se mora, da so Angleži po svetovni vojni storili vse mogoče, da ohranijo dobre odnose z Zedinjenimi državami. »The English-speaking Union« — »Zveza angleško govorečih narodov« je samo ena izmed mnogostevilnih manifestacij solidarnosti in krvnih vezi obeh močnih držav.

Toda — kakor naglašajo nekateri ameriški pisci — ne sme se prezreti, da obstojajo v Zedinjenih državah močne struje, ki nimajo angleških zvez ali tradicij. To so Slovani, Nemci, Skandinavci, Italijani, Irski in druge narodnosti, na katere Angleži v prizadevanjih za zblizanje ne morejo računati.

Tukajšnji kritiki havanskega kongresa podčrtavajo anomalijo miroljubnega govora predsednika Coolidgea, ko njegova artilerija istočasno deluje v Nicaragui. Na te očitke objavljajo današnji londonski listi (po znanih angleških načelih, da se slišita oba zvona) odgovor šefa ameriške delegacije v Havani, g. Hughes-a. G. Hughes izjavlja, da bodo ameriške čete zapustile Nicaraguo, čim se povrne mir, ker so vkorakale na poziv prevladstva samega. Dvom o ameriški lojalnosti nasproti južnoameriškim republikam odločno odklanja.

Pozornost zasluži dejstvo, da ima Anglija odlične odnose z vsemi republikami Južne Amerike, posebno z Argentino, katere poslanik tu v Londonu vživa posebno naklonjenost in spoštovanje. Dejansko obiskujejo angleška brodovja južnoameriške zalive enako svobodno, kakor brodovja Zedinjenih držav jadranske zalive. Vsak poizkus v Havani, da bi se kontroliral prijateljski promet Južne Amerike z Evropo, bi bil brezuspešen.

Tega se Velika Britanija tudi ne boji. Je pa neki drug pojav, ki vznemirja angleško pomorstvo. Amerika, ki tako strogo drži na svojo Monroe-tezo, se ne boji širiti svojega vpliva v stari hemisferi. Zadnjič me je strokovnjak za pomorski promet opozoril na nevarnost, ki preti Angliji: da jo ameriške transportne ladje iztisnejo celo v njeni lastni koloniji.

Angleška zasluga je, da so se osnovala in razvile trgovinske plovne zveze med Indijo in Združenimi državami. Bila so i lačna i rodovitna leta. Anglija ni zahtevala in tudi sedaj ne zahteva monopola morskega merkantilnega prevoza, toda vsem ameriškim zahtevam ne more popustiti.

Američani so brezobzirno osnovali tri nove zveze od Indije do Zedinjenih držav s tako nizko ceno, da Anglija z njimi ne more tekmovali. Saj te ameriške družbe same pri tem podjetju ničesar ne zaslužijo, marveč mirne duše izgubljajo po nekoliko milijonov šterlingov letno. Izgubo plačuje Washington in vzpodbuja te ameriške zasebne družbe na nadaljna podjetja — očitno z namerno, da važno grano angleške pomorske trgovine iztrga iz angleških rok. Ako se Washingtonu to posreči, pridejo za Anglijo na

Socialisti napadajo bavarski konkordat

v München, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji proračunskega odbora bavarskega deželne zbora so socialisti ostro napadali bavarski konkordat, ker izroča ljudske šole cerkvi. Katoliški učitelji se tudi če so brez krivde ločeni, ne smejo zopet poročiti. Uvedba 1-nfesionalne čitanke zapostavlja verske manjšine in šikanirajo se šolski otroci, ki ne pripadajo nobeni priznani verski izpovedi. Papeški prelat Scharnagl je branil konkordat tudi pred nadaljnjimi napadi socialističnih, nacionalističnih in enega poslanca ljudske stranke.

Monarhist Wolff vztraja pri objavljenem pismu

v Dunaj, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Voditelj dunajskih legitimistov polkovnik Wolff vztraja v novi izjavi napram odločnim budimpeštanskim demantijem pri tem, da je resnična vsebina Szeredijevega pisma, ki ga je razširila neka dunajska korespondenca. Kakor se poroča iz Prage, smatrajo češki listi to pismo za provokacijo, ki gre proti mirovnim pogodbam. »Narodni Listy« vprašujejo, ali je politika madjarskega kardinala v interesu njegove službe. (Nekaj listov je prineslo vest, da Szeredijev odgovor na pismo voditelja avstrijskih monarhistov ni točen. Wolff ga znova potrjuje. Op. ured.)

vrsto tudi druge države, kakor Holandija, Belgija itd., in to ne samo na morju marveč tudi v drugih gospodarskih in industrijskih panogah.

Težnje za Panevropo še ni, toda Panamerika je na potu formacije, ako se uresniči želja Zedinjenih držav. Dolžnost Anglije je, da zbere in utrdi svoje pridobitve.

Z zadoščenjem se te dni ugotavlja trajnost zvezi med Veliko Britanijo in njeno najstarejšo zaveznico Portugalsko. Angleško brodovje je bilo v Lizboni veličastno sprejeto in zdravice med admiralom in predsednikom republike so bile polne prisrčnosti in iskrenega prijateljstva.

—o—

Bismarkova balkanska politika I. 1866

Herman Wendel je vzbudil s svojo najnovejšo knjigo »Bismarck in Srbija leta 1866.« predvsem med Nemci samimi veliko zanimanje, kar pričajo številni odmevi v časopisju. Prav posebno pa je ta knjiga spekla v konservativnih avstrijskih krogih, saj objavljeni doslej neznani akti dokazujejo, da je skušal Bismarck v navedenem letu dvigniti proti Avstriji njene slovanske narode in Ogrce, posebno pa tudi Srbe. Ena izmed objavljenih listin je poročilo avstrijskega konzula v Belgradu barona pl. Lenka z dne 30. julija leta 1866. avstrijskemu zunanjemu ministru grofu Mensdorff-Pouillyu. Lenk piše:

Tudi od tu nam je poskušala Prusija prizadeti občuten udarec. Neki doslej neznan potnik je dospel pred nekaj dnevi iz Carigrada preko Bukarešta semkaj in se dal po pruskem konzularnem agentu predstaviti knezu Mihaelu. Kakor je slišati, je predlagal organizacijo prostovoljnih čet, ki naj bi v danem trenutku vpadle v Avstrijo. Pri tem se je seveda računalo na ustajo na Ogrskem, tako, da bi prišli ob tej priliki v kombinacijo tudi avstrijski Srbi. Kot protislužno za to se je knezu obetalo, da bo Prusija na mirovnem kongresu vzela stvar Srbije v svoje roke. Kljub sijajnim obetom pa Srbija predloga ni sprejela in diplomatični odposlanec je odpotoval, ne da bi bil dosegel kakega uspeha. — V nekem kasnejšem poročilu navaja Lenk ime pruskega emisarja: bil je to pruski ataše v Carigradu Pfuhl.

V poročilu z dne 4. avgusta poroča baron Lenk na Dunaj o prizadevanjih avstrijskega veleizdajniškega generala Türre, ki si je iz Rumunije prizadeval zažgati upor v Sremu, nato pa odpotoval v Belgrad z enakimi predlogi kot preje Pfuhl. Türri pri knezu Mihaelu in srbski vladi istotako ni ničesar dosegel, pač pa mu je vojni minister obljubil vojno z Avstrijo. Zaradi te izjave je dobil vojni minister najstrožjo grajo in srbska vlada je preklinala. G a r e š a n i n i n i veroval v uspeh revolucije Madjarov in avstrijskih Slovanov in je pisal načelniku zunanjega ministrstva v Belgrad — knežji dvor se je tedaj nahajal v Arangjeloviču, da se dežela ne sme izpostavljati neizvednemu slučaju. Če je Prusija pripravljena podpirati avstrijske narodnosti tudi po vojni, bi bilo treba predvsem izdelati poseben načrt in narodi bi se morali preje med seboj sporazumeti. Šele potem bi bilo mogoče računati na uspeh.

Dunajska »Reichspost« objavlja te listine v posebnem članku dne 25. t. m. in dodaja zelo oster komentar. Ob sklepu navaja besede, ki jih je v Silvestrovi noči leta 1870. zapisal v svoj dnevnik prestolonaslednik in kasnejši cesar Friderik:

Cim dalje bolj rastoče sovražstvo proti Nemčiji v svetu ni samo posledica te vojne — tako daleč nas je namreč teorija o krvi in železu, ki jo je iznašel in ki jo že leta vpirzarja Bismarck! Bismarck nas je naredil velike in močne, toda oropal nam je naše prijatelje in simpatije celega sveta — in našo dobro vest.

»Simpatije« med Avstrijo in Prusijo so ostale torej neizpremenjene.

Ponarejevalci denarja v Parizu.

v Pariz, 26. jan. (Tel. »Slov.«) V nekem pariškem predkraju je policija zasledila dobre urejeno ponarejevalnico denarja, v kateri so našli velike množine dobro ponarejenih bankovcev po 50 frankov, 1 dolar in 25 dolarjev ter po 5 funtov, kakor tudi vseh venezuelskih bankovcev. Glavni krivec Viller je pobegnil.

List »Gaulois« prodan.

v Pariz, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Pod naslovom: »Figarova svatba« poroča neki pariški opoldanski list, da je pariški filmski fabrikant Colli, lastnik »Figara«, sedaj kupil tudi katoliško-nacionalni »Gaulois«. List se že nekoliko dni tiska v Figaroveji tiskarni.

Ogienik Santorini bliže

v Atene, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Ze nekoliko dni zopet deluje ognjenik Santorini v Kikladih. Dosedaj so bili trije ne poseben močni izbruh ognjenika, še prej pa je bil na otoku potres Bati se je, da bo sledil še izbruh večjega obsega.

Za olimpijado pol milijona Kč.

v Praga, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Češkoslovaško ministrstvo za narodno zdravstvo je dovolilo za češkoslovaško reprezentanco na amsterdamskih olimpijskih igrah podporo pol milijona kron.

Vlada vztraja — opozicija pa tudi.

Bukarešt, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Pri sedanjem zasedanju parlamenta je slika političnega položaja neizpremenjena. Opozicija vztraja pri tem, da mora vlada odstopiti in žuga, da bo boj v parlamentu prenesla na deželo, če drugače ne bo pomagalo.

General Pressan pod nadzorstvom.

v Bukarešt, 26. jan. (Tel. »Slov.«) »Adevverum« poroča, da je vlada sklenila stalno nadzorovati delovanje generala Pressana, bivšega vrhovnega poveljnika romunske armade. To nadzorstvo pa ne bo oviralo generalovih političnih razgovorov in sestankov. Ta vest je povzročila tu veliko pozornost. Znano je, da general Pressan, ki vživa v Romuniji veliko popularnost, dosedaj nikdar ni deloval politično in da ne pripada nobeni stranki. V zadnjem času se je govorilo, da bo general Pressan vstopil v regentski svet namesto patrijarha. Regentski svet ba je ni nenaklonjen vladi Mania, zahteva pa gotove garancije, ki bi obstojale v tem, da bi vstopil v vlado Mania kot zaupnik in vojni minister general Pressan. Kako general Pressan sam misli o tej kombinaciji, še ni ugotovljeno. Dosedaj je odklonil vse ponudbe, da bi vstopil v vlado Vintila Bratianu.

Litva sklene pogodbo z Nemčijo

v Berlin, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor zanesljivo doznava »Vossische Zeitung«, so razgovori v nemškem zunanjem ministrstvu z litovskimi ministrskim predsednikom Woldemarasom dovedli danes do še dalekosežnejšega sporazuma, kakor se je prvotno mislilo. V poučenih krogih se atmosfera smatra za tako ugodno, da se že govori o možnosti nemško-litovske prijateljske pogodbe. Pri razpravah so se dosedaj obravnavala skoro izključno politična vprašanja, gospodarske točke pa so se prihranile za poznejša pogajanja med gospodarskimi strokovnjaki. Woldemaras ostane v Berlinu do nedelje.

Obnovitev poljsko-ruskih pogajanj

v Moskva, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Šef vzhodnega oddelka poljskega zunanjega ministrstva Holodkov in šef departementa za zunanjo trgovino Sokolovski sta danes dospela v Moskvo, da se zopet začno predrazgovori o prekinjenih poljsko-ruskih trgovinskih pogajanjih.

Pred sestankom Chamberlaina in Litvinova?

v London, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) Vest, da se bosta navzlic neuspehu zadnjega ženevskega sestanka Chamberlain in Litvinov zopet sestala k novim razgovorom, potrjuje diplomatski poročevalec »Daily Telegraph«, ki označuje kot možno, da se bo Chamberlain udeležil prihodnjega zasedanja Sveta društva narodov meseca marca v istem času, kakor Litvinov posvetovalni komiteja za varnost in razorožitev.

Piroya zmaga angleških konservativcev.

v London, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Pri naknadnih volitvah za poslansko zbornico v Vavershanu je konservativna stranka zmagala s 1684 glasovi večine. Število oddanih glasov znaša 42.753, pri volitvah leta 1924. pa je znašala večina konservativcev 5252 glasov.

Tromba v praškem parlamentu

v Praga, 26. januarja. (Tel. »Slov.«) V poslanski zbornici je danes zopet prišlo do hrupnih prizorov. Ves čas med referatom o ustanovitvi kolonije za prisilno delo kaznjencev so komunisti delali velik hrup, katerega je še povečal neki komunistični poslanec, ki je trobil na trombo. Hrup se je polegel šele potem, ko je bil referat končan.

Prva seja varnostnega komiteja v Pragi.

v Praga, 26. jan. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob 14.30 se je pričela prva seja varnostnega komiteja v Pragi v zunanjem ministrstvu pod predsedstvom dr. Beneša. Seja je trajala zvečer do 20.30 ter je razpravljala o pripravah za februarško zasedanje varnostnega komiteja.

V nedeljo 5. febr. ob pol 8 zvečer
v Ljudskem domu

TELOVADNA AKADEMIJA Orla KRAKOVO - TRNOVO

dotičnika, ki se med 21. in 23. uro masira z visoko frekvenčnimi ultra žarki Radiostat aparata, naj svoje masiranje preloži na podnevni čas. Upamo, da bo naša prošnja uslišana, za kar mu bomo iskreno hvaležni.

○ V blato se je zgrudil vsled hipne slabosti na Marijinem trgu večeraj popoldne ob pol 3. uri tik Prešernovega spomenika in Ljubljane g. Vaclar Deržaj, telovadni učitelj na Viču. Oslabelemu sta hitro priskočila na pomoč dva postreška, ki sta ga vsega blatnega in po obrazu krvavega zanesla v večjo poleg kavarne »Prešeren« za Ljubljano. Tamkaj sta ga lepo umila in z vodo okrepčala. Med tem je prišel že rešilni voz, ki ga je odpeljal v bolnico, kjer je službojuči zdravnik mogel ugotoviti le zunanje neznatne praske na licu. Zato je Deržaj lahko bolnico takoj zapustil.

○ Lastnike in rejnike psov v Ljubljani z začetnicami rodbinskih imen Z in Ž opozarjamo, da morajo dne 25., 26., 27., 28., 30. in 31. januarja 1928 ustno prijaviti svoje pse mestnemu magistratu (Mestni trg št. 2, II. nadstropje, soba št. 41), in sicer od 8. do 12. ure popoldne ter plačati obnem za leto 1928 takso v znesku 100 Din za vsakega psa. Prijavitelj je mestnemu magistratu brez izjeme vse pse, tudi pse-čuvaje, ki se nahajajo na ozemlju mestne občine Ljubljanske, neizvzemši pse na Barju in v Spodnji Šiški. Takse oproščeni so le psi-čuvaji. Ali je smatrati psa za čuvaja, o tem odloča mestni magistrat. Izrečno pa opozarjamo vse ljubljanske lastnike in rejnike psov, da bo mestni magistrat — pričešni s 1. februarjem 1928 — zaračunal vsem zamudnikom pasjo takso v dvojnem znesku. Kdor izmed ljubljanskih lastnikov in rejnikov psov ne bo do dne 31. januarja 1928 izvršil predpisanih prijav, bo tudi kaznovan z zaporom do dveh mesecev, oziroma z globo do 3000 Din. Tozadevni razglas mestnega magistrata je nabit po mestu.

○ Aretacija dolgooprstne Lojzike. Pred nekaj časom je znanjalo podnevu iz sobe Veroniki Mermolji v Wolfovi ulici št. 4 nad 5000 Din gotovine. Tatvine je bila sumljiva neka mlada nepoznana gospodična, ki je nabirala po hišah knjige in revije za neki »Bralni krožek«. Nepoznanka je bila zelo simpatična in so ljudje radi ustregli njenim prošnjam. Med izbiranjem knjig je pa premetenka uporabila priliko ter pregledala tudi druge predale, pri čemer je imela izredno srečo. Pri poizvedbah za tatavo so se policijski organi spomnili tudi na 20 let staro Lojziko G., ki jo poznajo že iz leta 1923. kot »Bela kapica« in je doma prav iz Ljubljane. Ta mladenka je namreč takrat policijski delala več mesecev mnogo preglavice, dasi stara še komaj 15 let. — Pojavljala se je skoraj vsak dan pri raznih boljših strankah, kjer je pod raznimi pretekami znala uporabiti priliko in jih okradla. Nihče ni takrat zamogel podati točnejših podatkov kot to, da je imela na glavi »belo kapico«. Detektivji ljubljanske policije so takrat prirejali pravcato prežo na »belo kapico«, in marsikatera deklica z belo kapico je bila radi tega na ulici ustavljena in legitimirana. Naposled pa uspeh vendar ni izostal. Nevarna tatava z belo kapico se je naenkrat pojavila v kinematografu, kjer jo je spoznal tudi neki oškodovanec. — V tem trenutku je bilo seveda nadaljnjih obiskov po stanovanjih konec. — Na dan je prišlo par ducatov večjih in manjših tatvin denarja in zlatnine, zakar je bila Lojzika obsojena na večmesečno ječo. — Po prestani kazni je Lojzika poskušala svojo srečo po Hrvaškem, od-

koder se je pa zopet vrnila v Ljubljano. V Ljubljani so se v zadnjih mesecih tatvine po stanovanjih zopet začele množiti. Ko se je policija sedaj začela zanimati za navedeno Lojziko, je zvedela, da se Lojziki zadnji čas nenavadno dobro godi in da ima mnogo denarja, katerega razmetava v sumljivi družbi. To je seveda zadostovalo. Na mah se je na njenem domu pojavil detektiv, ki je lepo gosposodično Lojziko povabil seboj. — Kmalu je bilo ugotovljeno, da je sumljiva nabiralica knjig ravno Lojzika G., ki je pa začetkoma tatvino pri Mermolji trdovratno tajila. — Ker pa le ni mogla dokazati, odkod toliko denarja, je tatvino priznala. Tekom nadaljne preiskave pri policiji je aretirana Lojzika tudi priznala, da je koncem septembra 1927 ukradla iz nekega stanovanja na Stanko Vrazovem trgu več zlatnine. Oškodovano stranko je policija takoj ugotovila v osebi gospe Pavle Podboj. — Dne 16. novembra je ukradla trgovki Antoniji Štrubelj iz stanovanja na Starem trgu zlato zapestno uro. — Začetkom decembra je ukradla gospej Ani Tomšič Pred škofijo št. 20 zlato uro in gospej Viktoriji Lun srebrno zapestno uro. — Sredi decembra se je pojavila v stanovanju gospe Pavline Čiuha v Salendrovi ulici in ji ukradla 50 Din gotovine. — V stanovanje je prihajala kolikor mogoče neopaženo in je nabiralo polo pokazala le v zadregi. Celokupna škoda sedaj ukradenega denarja in blaga znaša čez 10 tisoč dinarjev; zato je pričakovati, da bo »Bela kapica« prišla pred spomladansko poroto, ki bo zaključila bilanco njenih dolgooprstnih avantur po stanovanjih ljubljanskih strank.

○ Predrznata goljufica aretirana. — Oškodovala je ljubljanske veletrgovce za okroglo 10.000 Din. Pred nekaj dnevi se je pojavila pri veletrgovcih z manufakturo in tudi pri drugih trgovskih trdtkah v Ljubljani neka mlada ženska, ki se je izdajala za sorodnico trgovke Ulčar z Bleda in je naročevala za Ulčarjevo razno blago ter si isto pustila postaviti v hotel »Soča«. — Ker je trgovcem trdila Ulčar z Bleda dobro znana, niso imeli proti izročitvi blaga brez denarja nikakih pomislekov in so ji blago poslali po naročilu v skupni vrednosti okoli 10.000 Din. Šele čez nekaj dni so bili trgovci opozorjeni, da so najbrž nasledili neki goljufici, nakar se jih je nekaj obrnilo na trdko Ulčar na Bledu radi informacij. — Ko je Ulčar zanikala naročilo blaga in izjavila, da ji o vsem tem ni ničesar znano, je zadeva romala k policiji v Ljubljano. Policijski organi so kmalu iztaknili nakupovalno blago in jo aretirali v Ljubljani v osebi 27 letne Ano O., bivše kontoristinje in natakarike, ki je pred nekaj meseci služila na Bledu in so ji bile razmere tamkaj kakor tudi vse trdke dobro znane. — Policiji je uspelo skoraj še vse blago zapleniti in ga vrnili oškodovanim ljubljanskim trgovcem. — Aretovanka si je v prenočišču nadela tuje ime, da bi jo varnostne oblasti težje izsledile; vendar ji tudi to ni pomagalo. O. ima že par sličnih avantur za seboj, iz katerih se je pa še nekako srečno izklopala. Tokrat najbrž ne bo šlo tako gladko. Policija jo po končani preiskavi izroči deželnemu sodišču v Ljubljani.

Maribor

□ Občni zbor mestne organizacije zaupnikov in somišljenikov SLS je danes zvečer ob sedmih v dvorani Koroška cesta 1.

□ Občni zbor vinarskega društva v Mariboru. Večraj se je vršil občni zbor vinarskega društva v Mariboru v prostorih vinarske šole. Udeležencev je bilo okoli 50.

□ Usoda mariborskih Kitajcev. O Kitajcih, ki so se razlezli zadnje tedne po Mariboru, se je že poročalo. Vseh Kitajcev v Mariboru z otroci in ženami vred je 25. Te ljudi je policija zaprla v svoje prostore pri Grofu. Dvanajst od zaprtih je bilo odpredelanih v bolnico, ker imajo nalezljivo kožno bolezen. Občina bo najela do odгона preko meje večjo sobo, kjer bodo nastanjene te kitajske družine, ki bodo dobile tudi prehrano. Kitajci so prišli k nam iz Moskve in prekoračili mejo naše države na raznih mestih.

Pred tedni so varnostne oblasti Kitajce polovile in jih poslale upravi mesta Belgrad. Ta je poslala brez vizumov to nadlogo v Maribor z naročilom, naj jih spravi mariborska policija preko meje v Avstrijo. Avstrijski so previdni in odklanjajo tuje, ako nimajo pravomočnih dovoljenj za potovanje po avstrijski republiki. Mariborska policija zahteva od uprave belgrajskega mesta oziroma ministrstva, naj priskrbi za kitajske družine potne liste za Avstrijo. Dokler ne bo tozadevnega rešenja iz Belgrad, bo morala skrbeti mariborska mestna občina za stanovanje in prehrano teh neljubih gostov.

□ Nesreča. V sredo popoldan se je v Vetrinjski ulici nezvestna zgrudila na tla 24letna P. Marija. Rešilni oddelek jo je odpeljal v bolnišnico.

Celje

○ Demokrati in celjski mestni proračun. Čeprav so demokrati zastopani v finančnem odseku občinskega sveta in so se tam lahko uverili, da je večina napram njihovim predlogom bila do skrajnosti lojalna, in tudi, da po finančnem odseku izdelani proračun predstavlja maksimum obremenitve, ki si jo sme mesto dovoliti, so vendar v proračunski seji smatrali za potrebno postaviti še celo vrsto predlogov, ki bi proračun znatno obremenili. Z ozirom na finančni položaj mesta moramo smatrati take predloge danes za neresne, posebno še, ker demokrati v dobi svoje občinske vlade niso pokazali niti najmanj volje delati na teh danes po njihovem mnenju tako perečih vprašanjih. Da bo javnost vedela, s kakimi ljudmi ima večina opraviti, navedemo nekatere demokratske predloge: 1. Po njihovem naj bi občina reducirala enega slugo, češ, da zadostujeta dva. S tem predlogom so demokrati pokazali vso nesocialnost svojega hotenja. Reduciran naj bi bil oni, ki že itak malo zasluži, in vržen na cesto! V ostalem je taka redukcija za gladko izvrševanje poslov škodljiva, dokler se ves sistem uradovanja na magistratu ne reorganizira in noenostavi. 2. Demokrati predlagajo celo dolgo vrsto novih cestnih gradb. med drugimi zgraditev ceste od Strossmajerjeve do Zrinjskega ulice. Ko je bil objekt, ki danes zavira izvršitev te vsakekor potrebne ceste, poceni na prodaj, demokrati seveda niso šutili potrebe graditi ceste. Za gradnjo predlaganih cest bi naj občina po demokratskem predlogu najela novo posojilo po Din 600.000, ki bi mestni proračun obremenjevalo z letnimi 58.254 Din. Sploh demokrati pri posojilih niso prav nič skrupulozni. Tako so predlagali tudi najetje posojila po 50.000 Din za vzdrževanje razvalin na Starem gradu in po 105.000 Din za gradnjo javnega podzemnega stranišča na Krekovem trgu. Take predloge je večina seveda morala odkloniti. S posojili so občino že demokrati dovolj obremenili in ni potrebno, da bi tu grešila še sedanja večina. Z odklonitvijo takih predlogov kajpak ni zanikana potreba, a mestni proračun ni malba, v katero bi se dalo strpati v enem letu vse, česar demokrati prej skozi leta niso naredili. 3. Zelo je demokratom pri srcu mestna knjižnica. Vemo, zakaj. Ako bi jim šlo zares za ljudsko prosveto, bi bili bogato knjižnico »Čitalnico« dali na razpolago ljudstvu in jo iz svojih sredstev izpopolnjevali, ne pa da so šli »Čitalnico« razpustiti. Komodnejše je seveda vreči važno prosvetno ustanovo na rame davkoplačevalcev, potem pa se trkati na svoja rodoljubna prsa, češ, to je naša zasluga. Mi nismo proti mestni knjižnici, kar smo pokazali že s tem, da smo zanjo votirali lep znesek, smo pa proti načinu nabavljanja knjig, proti kvaliteti nabavljenega čtiva in nobenega razloga nimamo zaupati vodstvo take ustanove osebi, ki je baš na proračunski seji pokazala, da je prosvete potrebna sama. — Če bo potrebno, bomo osvetlili še nekatere naštetim podobne modrosti.

○ Akademija celjskega Orla se letos vrši v nedeljo 12. februarja v Narodnem domu. So-deč po predpripravih, bo letošnja akademija daleč prekašala dosedanje tako po sporedu kot po kvaliteti prednašanja.

○ Vojaška zglasitev! Občinski urad Celje okolica pozivlje vse mladeniče, stanujoče v njegovem področju, ki so rojeni 1908, ne glede na njih pristojnost, da se nemudoma, a najkasneje do 15. februarja zgledajo radi vpisa v naborne seznane. Tudi vsi letniki 1910 se ponovno pozivljejo, da se takoj zgledajo za vpis v seznane poslednje odbrane. Vse neupravičeno izostale se bo pozvalo na odgovornost po vojaških zakonih.

○ Slovenska Matica. Poverjenik Slovenske Matice za Celje, g. pisarniški predstojnik Zorko, obiskuje te dni občinstvo v vrhu sprejemanja članov, oziroma naročil za knjige ki jih bo izdala družba ob letošnji Veliki noči. Ker je mogoče, da se enega ali drugega prezre, ali da se ga ne dobi doma, prosi vse one, ki žele pristopiti, oziroma knjige naročiti, da se javijo do 15. februarja v njegovi pisarni na grofiji, soba št. 6.

**Prispevajte
v Fond za Akademijo
znanosti in umetnosti in za
Narodno Galerijo
v Ljubljani!**

Preveč kadim
in sedaj me boli glava pa slabo
mi je. Pa vzamem

Aspirin tablete

ki me hitro in zanesljivo oproste
teh bolečin. Pri tem so pa po-
polnoma neškodljive.
Zahtevajte pa vedno originalni
zamot »Bayer«,
ki se spozna na
modro-belo-
rdeči varst-
veni znam-
ki.

Sport

SK Ilirija (nogometna sekcija). Danes v po-
tek točno ob 18.30 trening v Kolizeju. Polnoštev-
no! — Načelnik.

Vremensko poročilo iz Bohinja. Nenadno vre-
mensko depresijo v sredo, ki se Kranjski gori ni pri-
zanesla z dežjem, je Bohinj sijajno prekal. Na staro
osrejenjo plasi snega je zapadlo v dolini 12—15 cm
novega snega v višjih legah še celo več, tako da je
n. pr. v okolici planine na Kraju do 2 metra snega.
Danes (četrtak) je sicer še oblačno, toda barometer
se sta no dvga in stoji danes že na 765 m. V dolini je
sedaj povprečno do 30 cm snega, saninec je izborni,
smuka povsod idealna.

FAŠISTIČNI KNOCK-OUT.

Mussolini je bil svoj čas sportni častnik. Do-
bro ve, kaj pomeni uspešni sportnik za dvig narodne
zavednosti doma in narodovoga ugleda na zunaj.
Zato je tudi sportnike zmeraj lepo nagradil, posebno
z naslovi. Ermenio Spalla je postal »vitez«, takrat, ko
si je priboril naslov evropskega prvaka; Bonaglia bi
bil gotovo tudi postal vitez, če bi bil Schmelinga
pohrustal. Pa ga ni. To je tragika. Kakor tedaj, ko je
Mussolini brzojavil Ermeniju Spalla v Južno Ame-
riko, da »mora« zmagati, in ni.

Sicer lažjem sam na sebi ni vzrok Bonaglievega po-
raza, a Bonaglia je vseeno preveč nanj mislil. Plo-
skanju gledavcev je odgovoril drugače simpatični
Italijan s fašistovskim pozdravom. Nato je pričel
boj, ne dosti se meneč za pravila, za nevoljo ljud-
stva, za nasprotika ali za sodnika. Iz vsakega giba
je gledala reprezentativna samozavest, štarorimski
»nihče mi nič ne more«. Ze doma v Italiji je bil pre-
pričan, da bo zmagal, njegovi rojaki in častniki pa
prav tako. Saj še nikoli ni bil premagan. Dosti je
treniral, resno in navdušeno, kot pravi sportni gladi-
ator; saj je hotel zmagati, zase in za fašistično Ita-
lijo. Ni kar nič za Schmelinga treniral, temveč za
boksni boj brez imena; na eni strani tisti, ki je imel
naslov evropskega prvaka, na drugi strani On, ki
bo odnesel ta naslov v Italijo. Fašistično desko je
imel pred očmi in ni videl zato Schmelingove des-
nice. Spoznanje pride prepozno. Bonaglia ve sedaj,
da je napravil neopravičljivo računsko napako; gle-
dal je na zaključek in ni računil z neznankami. Prak-

Radio

PROGRAMI:

Petek, 27. januarja.

Zagreb: 20.35 »Ukročena trmoglavka«. Sha-
kespeare. — Breslau: 21.10 veseli kvarteti. Kschal-
trajna svatba; Smetani bas; Dežlina — Kirchl;
Vaski pevci; stari Goethe; Tihozitje; Plastičeve;
Baladica o vitezu. — Barcelona: 23.05 koncert
filharmoničnega orkestra mandolinistov. — Praga:
21.20 lahka glasba — Leipzig: 17—18 koncert. Bee-
thoven; Godalni kvartet D-dur, op. 18 — Mozart;
Godalni kvartet v F-duru — Schubert; Godalni
kvartet, B-dur, op. 168; 20.15 »Zaidac, orien'talska
spevoigra v 2 dej. (Mozart); 20.30 prenos iz Ber-
lina: Jazz simf. koncert. — Stuttgart: 16.15 pop.
koncert. 20 koncert frankfurtske muzejske družbe,
22.30 prenos iz Berlina: Jazz simf. orkester. — Tou-
louse: 21.45 koncert. — Hamburg: 20 »Bangbux«,
komedija v 5 dej. (Fr. Grundt). — Katalonija: 19.55
simfonični koncert. — Frankfurt: 20 koncerti mu-
zejske družbe. Brahms; Simfonija D-mol, št. 4.
— Sibelius: Koncert za violino in orkester — B.
Sekles: Variacije za, moški zbor in orkester na
pihala, nato koncert Kasselske kapele. — Brno:
19 koncert orkestra balalajk. — Rim: 20.45 vokalni
in instrumentalni koncert. — Oslo: 20 koncert sim-
foničnega orkestra — Langenberg: 20 »Eliaz, šest
prizorov z godbo (L. Mendelssohn). — Be lin: 20
»Tosca«, muzikalna drama (Puccini), nato koncert
Jazz simfon. orkestra. — Dunaj: 16.10 lahka glasba,
20.30 Marjoneina igra: »Dr. Fauste« — München:
20.05 simf. koncert. W. Braunsfels: Predpustna uver-
tura — Reuß: Smrt in vrata, simf. prolog — Beer-
Waldburn: Kukavičje gnezdo. — Budapest: 19
prenos iz opere. — Varšava: 20.15 simf. koncert
varšavske filharmonije.

Sobota, 28. januarja.

Zagreb: 19.30 prenos iz ljubljanske opere. —
Breslau: 20.45 veseli večer. — Barcelona: 19.10,
19.20 in 22.10 koncerti kvinteta. — Praga: 19 pre-
nos iz gledališča: Skrivnost, komična opera v 3 dej.
(Smetana). — Leipzig: 20.15 koncert veselih dunaj-
skih razpoložljivih pesmi. — Stuttgart: 15 lahka
glasba. 20 prenos iz Basela: ljudski večer, 21.50
»Blodnja po etru«, poskus prenosa s tujih postaj,
22.30—24 lahka glasba. — Toulouse: 21.45 koncert
(vijolino, vijolončelo in piano). — Hamburg: 17
koncert. Slovenske skladbe. Dvojak: Slovenski ples
št. 1 — Cajkovskij: Romanca, op. 51 — Smetana:
Porčni par iz »Svatbeneho prizora« — Cajkovskij:
Kanceteta, op. 35 — Rahminov: Preludij, op. 3
— Cajkovskij: Ruski ples, 18.55 »Lohengrin«, ro-
mant. opera v 3 dej. (Wagner). — Katalonija: 20.30
prenos iz Varšave. — Brno: 19 Smetana: Skrivnost,
prenos iz Prage. — Rim: 20.45 »Lombardijci na
prvi križarski vojni«, opera v 3 dej. (Verdi). —
Oslo: 20.30 orkestralni koncert. — Langenberg: 18
orkestralni koncert. — Dancvitz: 23.20 odlomki iz
znanih oper. — Dunaj: 17.30 koncertna akademija
(petje in klavir), 20.15 koncert (na sporedu Job.
Strauß, K. Millöcker, J. Offenbach itd.), nato Jazz
godba. — München: 19.45 pester večer (uverture,
poupurrijii itd.). — Budapest: 20.15 lahka glasba.
— Varšava: 20.30 večerni koncert.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Petek, 27. januarja: KANDIDA. Red B.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Petek, 27. januarja: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče

Petek, 27. januarja: Zaprtlo.

Sobota, 28. januarja ob 20. uri: LOGARJEVA KRI-
STA Ab. B. Kuponi.

Nedelja, 29. januarja ob 15. uri: ORLOV. Kuponi.

Znižane cene. — Ob 20. uri: TAKRAT V STA-
RIH CASIH. Kuponi. Znižane cene.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Gostovanje članov Mladinskega doma (dram.
odsek) v ljubljanskem dram. gledališču. V nedeljo
dne 29. jan. ob 3 popoldne priredi dram. odsek
Finžgarjevo dramo »Verigo«.

Strokovna skupina mestnih delavcev vabi vse
odbornike na širšo odobrovo sejo, ki se vrši dne
27. jan. ob pol 7 zvečer v Konzumni kleti na Kon-
gresnem trgu.

Seja stolne prosvete bo drevi ob sedmih v
stanovanju g. predsednika, Mestni trg 19/III.

Občni zbor Avtomobilskega kluba kraljevine
SHS, sekcija Ljubljana, se vrši v nedeljo dne 12.
februarja 1928 ob pol 11 popoldne v klubovih pro-
storih v Ljubljani, Kongresni trg 1-I.

Ruska Matica. V soboto dne 28. t. m. se bo
vršilo v balkonski dvorani univerze predavanje g.

lektorja rusčine na univerzi dr. Nikolaja Preobra-
ženskega o prometu: »Aleksiej Tolstoj«. Začetek
ob 19. uri. Vstop prost.

Društvo unokojencev in npekojenec tobačne
tovarne, ki je včlanjeno pri Zvezi drž. nameštencev
za Slovenijo, ima svoj redni občni zbor 3. februar-
ja ob pol 4 popoldne. Zborovališče v Alojzijevišču,
Poljanska cesta, poleg finančne delegacije.

Občni zbor Orkestralnega društva Glasbene
Matice se vrši danes v petek dne 27. januarja 1928
ob 9. uri zvečer v veliki dvorani Glasbene Matice
v Vegovi ulici z običajnim dnevnim redom.

Tamburaško društvo »Krim« priredi v soboto
dne 28. januarja pustno veselico v gostiln. prostori-
h g. E. Baskarja (Reininghaus). Začetek ob 8. uri.
Se priporoča odbor.

Maribor.

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v
Mariboru ima jutri zvečer ob 20. uri v posvetovalni-
nici na Koroški cesti 12 svoj letni občni zbor. Vsi
člani vjdno vabljni.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor
in bližnjo okolico ima svoj redni občni zbor v nede-
ljo dne 29. t. m. ob pol 10 popoldne v dvorani Za-
družne gospodarske banke (Aleksandrova c. 6).
Dostop samo proti članski izkaznici za 1927.

Ostali kraji.

Prosvetno društvo v Novem mestu vabi na
skioptično predavanje o spiritalizmu, ki bo nocoj ob
8. uri v Rokodelskem domu. Predava vseučiliški
profesor dr. Ehrlich.

Podružnica Jugoslov. Matice na Vrhniki vabi
vse članstvo na svoj redni občni zbor, kateri se
vrši v soboto dne 4. febr. ob pol 8 zvečer v gostilni
»Pri dalmatinski trti« (Tischler).

Kaj je novega

KOLEDAR.

Petek, 27. januarja: Janez Zlatoust, Vitelin.

Dunajska vremenska napoved za 27. januarja. Severne Alpe: Polagoma bolj oblačno, zvečer morda že deževno, milo, izpremenljivo vreme bo še trajalo.

Južne Alpe: Menjaje oblačno, ponoči zamrzujeno.

ZGODOVINSKI DNEVI.

27. januarja: 1924 je dal rimski sporazum Reko Italiji. — 1775 se je rodil nemški filozof F. W. J. von Schelling. — 1756 se je rodil nemški komponist W. A. Mozart. — 1850 je umrl nemški kipar G. Schadow. — 1859 se je rodil nemški cesar Viljem II. — 1901 je umrl italijanski komponist G. Verdi. — 1909 je umrl francoski pisatelj C. Coquelin. — 1912 je umrl francoski dramatik A. Bisson.

★ **Odhod romunske kraljice.** Romunska kraljica Marija in princezinja Ileana sta včeraj odpotovali v Bukarešto s posebnim vlakom. Na belgrajski kolodvor so ju spremlili Nj. Vel. kralj, princ Pavle, princezinja Olga, zunanji minister Marinković z gospo, vojni minister general Hadžić z gospo, pomočnik zunanjega ministra Pavlovič z gospo, romunski poslanik Emandi z gospo, maršal dvora Dimitrijevič in upravnik mesta Belgrada Manojlo Lazarevič. Kraljici sta gospa dr. Marinkovičeva in gospa Emandijeva poklonili lep šopek cvetlice.

★ **Kralj pride v Zagreb.** Iz Zagreba poročajo, da bo v februarju Nj. Vel. kralj prišel za mesec dni v Zagreb in da je verjetno, da bo prišla tudi kraljica Marija s kraljevičem Tomislavom.

★ **Težko zdravstveno stanje ministra Saviča.** Iz Niša poročajo, da je stanje ministra za narodno zdravje Saviča izredno težko in da je pričakovati eventualne katastrofe. Iz Belgrada so poklicani zdravniki-specialisti radi operacije.

★ **Vse železniške zdravnike prevzame s 1. februarjem oblastna uprava bolniškega fonda železniškega ravnanstva v Ljubljani.** Prevzeti bodo vsi dosedanj zdravniki brez ozira na njihovo starost. Zahteve zdravniške zbornice v Ljubljani so se torej v polni meri izpolnile.

★ **V področju višjega deželnega sodišča so imenovani gg.: Cvetko Ažman za sodnika v Plutju, Franc Sever za namestnika državnega pravdnika v Mariboru.**

★ **Razpisano je mesto deželuosodnega svetnika pri deželnem sodišču v Ljubljani.**

★ **Sprememba zakona o samoupravah.** Odbor za spremembo zakona o oblastnih samoupravah glede števila oblastnih odbornikov je na včerajšnji seji sklenil, da znaša število oblastnih odbornikov pri številu prebivalstva do 550.000 od 3 do 6, pri številu 550.000 do 800.000 pa 3 do 8 oblastnih odbornikov, s pristavkom, da ne sme število oblastnih odbornikov presegati tretjine vseh oblastnih poslancev. Odbor se je dalje stavil predlog, po katerem niti državni niti samoupravni uradniki ne smejo biti niti oblastni odborniki niti člani oblastne kontrole. Poslanec dr. Kulovec se je temu uprl. Sprejelo se je besedilo s tem določilom, da imenovani ne morejo postati člani oblastne kontrole. V zakon se je sprejelo tudi to, da se morajo oblastni odborniki konformirati temu določilu v enem mesecu po uveljavljenju zakona.

★ **Novela k patentnemu zakonu.** Skupniški odbor za proučevanje novele k patentnemu zakonu je včeraj dokončal delo in sprejel novelo k patentnemu zakonu. Ta načrt novele pride v najkrajšem času pred narodno skupščino.

★ **Odvetniški zakon.** Odsek zakonodajnega odbora je na včerajšnji seji sprejel prvih 13 paragrafov zakona o odvetnikih. Sklenilo se je, da traja pripravljalna doba pet let, po prejšnjem predlogu tri leta. V načrt se je sprejelo, da morejo sodniki brez nadaljnega prestopa v advokaturu. Sekcija je določila, da morejo sodniki in državni pravdniki postati odvetniki po treh letih sodniške službe po novem zakonu, ako so postali sodniki po dosedanjem zakonu, pa po petih letih sodniške službe.

★ **Zbor delegatov SLS v Brezicah** preteklo nedeljo je prav lepo uspel. Poročali so oblastni odbornik prof. Evžen Jare, oblastna poslanca Tratinik in Podvinski, referent zdravstvenega odseka pri okrajnem glavarstvu dr. Gerlovič in zastopnik tajništva SLS v Mariboru Ovrhar. Zbor je soglasno izrazil zaupnico poslancem SLS v narodni in oblastni skupščini.

★ **Smrt rojaka v Ameriki.** V South Chicago Ill. je umrl 30. decembra 1927 Alojzij Prijatelj, ki je bil rojen v Ribnici na Dolenjskem dne 14. septembra 1876, hišna št. 38. Celih 19 mesecev je zelo težko bolehal. Iskal je pomoč pri raznih zdravnikih, pa naposled je neusmiljena in kruta smrt ugasnila življenje možu, ki je lepo živel in tudi lepo umrl. Posebno je cenil petek in se strogo postil, tako je tudi na petek dokončal tek svojega življenja. Bil je poseben častilec Matere božje. Z veseljem je bil član cerkvenega društva mož in mladeničev Najsvetejšega Imena Jezusovega. Bil je član katoliške podporne organizacije KSKJ. Bil je leto dni tudi cerkveni odbornik cerkve sv. Jurija. Pokojni je bil tudi član tretjega reda sv. Frančiška Asiškega. Živel je s svojo družino bolj tiho za sebe. Ni se rad kazal v javnosti. Pokojni je imel lep pogreb. Zapušča soprogo in dva sina, od katerih eden že služi, drugi se pa šola in ako Bog da, bo duhovnik.

★ **Propagandne znamke.** Društvo »Narodno delo« v Belgradu izda v varstvi izdane znamke, ki bodo predstavljale različne zgodovinske in kulturne osebnosti Jugoslovanstva, kakor tudi zgodovinske ali sicer značilne dogodke našega naroda. Posamezne znamke bo veljala 1 Din. Znamke so primerne za nalepljanje na korespondenco itd. kot okrasek. Notranje ministrstvo toplo priporoča sodelovanje s tem, da občinstvo marljivo kupuje te znamke, čim pridejo na trg.

★ **Uradni list št. 9 od 25. januarja** objavlja med drugim uredb o vojaški akademiji in naredbo ministra za socialno politiko, s katero se pogojno izvzemajo od obveznosti zavarovanja zoper bolezen in nezgode nameščenci in delavci, zaposleni pri vodnih zadrugah.

★ **Svarilo trafikantom!** Radi znižanja procentov je vrnilo v Karlovcu 40 trafikantov svojo koncesijo. Odbor Združenja tobačnih trafikantov svari vse trafikante, da posamezni ne sledijo temu zgledu. O tem, ali bo potrebno seči po skrajnih sredstvih, bomo odločali samo vsi skupaj. Prepričani pa smo, da do tega

Velika inventurna prodaja
po čudovito znižanih cenah se vrši dokonca januarja v veletrgovini **R. Sterneckl, Celte.**

ne bo prišlo, kajti naše zahteve se obravnavajo sedaj v finančnem odboru in je g. finančni minister že pristal na revizijo prodajne provizije, tako da imamo upravičeno upanje, da bo izid za nas ugoden. — Odbor Združenja tobačnih trafikantov.

★ **Sola za sestre.** Zavod za socialno-higienko zaščito dece v Ljubljani razpisuje natečaj za sprejem gojenk v šolo za sestre. Opozorja se na razpis v Uradnem listu št. 8. Podrobnejše informacije se dobe v zavodu za socialno-higienko zaščito dece v Ljubljani, Lipičeva ulica 2 tekom dopoldneva vsak dan.

★ **Smrtna kosa.** V Hrastniku je umrl rudniški tesar Franc Platinovek, star 70 let. Pred meseci se je vsake v koleno in od takrat je hiral. Bil je nad 30 let naročnik »Domoljubac« in vedno zvest volivec SLS.

★ **V naše državljanstvo so bili sprejeti:** dr. Anton Znidaršič iz Maribora, doma v Gorici; Karel Uršič, orožniški kaplar v Murski Soboti, doma iz Kobarida; Avgust Suligoj, učitelj v Retečah, doma iz Dolnjega Zemona; Josip Nardin, veterinar v Melkoviču, doma iz Gorice; Karel Jerman, orožniški kaplar v Sisku, doma na Goriškem.

★ **Umrl je v Vevčah Ludovik Zajec,** mizar v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani. Pogreb bo v petek 27. januarja ob 4 popoldne iz Vevč v D. M. v Polje.

★ **O prodajalcih križev sv. Frančiška.** Naš list je prinesel svarilo pred nakupom križev sv. Frančiška, katere so razpečavali po vsej mariborski oblasti inozemski židovski agentje. Radi goljufije, katero so agenti pri prodaji križev uganjali s sv. mašami, je mariborska policija dva glavna krivca, enega Gradčana in enega Dunajčana, zaprla in po zaključku preiskave izročila državnemu pravdniku, ki bo obtožil celo družbo, radi goljufije. Ko bo enkrat obračunalo sodišče s temi ljudmi, jih bo poslala policija preko meje. Opozorjamo, da so agenti te družbe, ki so še na prostem, lansirali v liste inserate, češ, da bo začelo ponovno z razprodajo zgoraj omenjenih križev po mariborski oblasti. Te vesti niso resnične in svarimo »deželsko ljudstvo, da ne bo ponovno nasešlo tem sleparjem. Pred aretacijo so izabili ti ljudje iz kmetskih žepov v kratkem času 48.000 Din.

★ **Nevarna sleparka aretirana.** 23. januarja so orožniki v Lukovici izsledili in aretirali 27 let staro Marijo Strehar, doma iz Lahovč pri Kamniku, katere je že več časa po Gorenjskem, zlasti v kamniškem okraju, na goljufiv način izvabljala od strank denar. Strehar se je izdajala za trgovko koles, šivalnih strojev in manufakturnega blaga in je ljudem ponujala blago po zelo nizkih cenah, češ, da ga dobiva iz Italije in je radi tega mnogo ceneje. Na račun naročenega blaga je Strehar izvabljala predurje in je bila v tem poslu tako spretna, da je vzlic težkemu finančnemu položaju našega kmeta od raznih oseb izvabila 66.717 Din gotovine. Okrajno sodišče na Brdu je aretovanko poslalo naravnost v zapore deželnega sodišča v Ljubljani, ki bo izreklo sodbo ob priliki zasedanja spomladanskih porote.

★ **Profesorji med seboj.** Ravnatelj tretje gimnazije v Belgradu Svetozar Tomić in prof. Mihael Vukčević sta bila najboljša prijatelja, dokler ni v »Cvrtaričevem dnevniku« izšel članek, v katerem je bil ravnatelj Tomić označen med drugim tudi kot lakaj. Tomić je poizvedoval za piscem članka in je v uredništvu zvedel, da je bil članek pisan izven uredništva. Osumil je Vukčevića kot pisca in sklenil, da bo z njim temeljito obračunal. Nekega dne je Tomić srečal Vukčevića ter ga pričel obdelavati s palico. Grozil mu je, da ga bo ubil. Zdelal je Vukčevića tako zelo, da se je ta moral 35 dni zdraviti v bolnici. Te dni se je v tej zadevi vršila sodna obravnava in Tomić

Bodi lepa tudi doma!

Nobena žena naj kljub hišnim bremenom ne opušča skrbno negovati svoje zunanjosti. Mladostno ljubkosti, gladko in kot baršun mehko kožo si pridobite s prijetno duhtečo

Nivea-cremo

je bil obsojen radi lahke telesne poškodbe na 14 dni zapora.

★ **Električni tok ga je ubil.** Na Brodu na Savi je v tovarni za vagone električni tok ubil 22 letnega delavca Jurija Ivaniča.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi ima nočno službo: Bohinc na Rimski cesti in Levstec na Resljevi cesti.

© **Zvezdno nebo** zanima slehernega človeka. O tem čudovitem skrivnostnem svetu bo nocoj predaval g. kanonik Sušnik na XIV. prosvetnem večeru, ki bo ob 8. uri v dvorani Akademkega doma. Predavanje pojasnjuje skioptične slike. Pred predavanjem igra akademski orkester. Predprodaja vstopnic je v pisarni Prosvetne zveze Miklošičeva cesta 5.

© **Renovacija Uniona.** Naše poročilo o temeljitni obnovi hotela »Union«, ki se je na ta način še bolj moderniziral, in utrdil svoje prvenstveno stališče v našem mestu in svoj renome v inozemstvu, se je v včerajšnji številki našega lista po pomoti uvrstilo mesto med ljubljanske novice v oddelku »Gospodarstvo« na 6. strani, na kar tem potom opozorjamo.

© **Poročil se je v nedeljo,** dne 15. januarja, g. Franc Hočevar, blagajnik Državne Hipotekarne banke, z gđ. Angelo Jerše.

© **V. Radio-večer Prosvetne zveze** se vrši v soboto 28. t. m. ob pol 9. uri v dvorani Akademkega doma. Na sporedu je sprejem onih evropskih oddajnih postaj, ki oddajajo z isto energijo, kot jo bo imela naša domžalska. Prijatelji radija in lepe zabave vabljamo!

© **V naše državljanstvo je sprejet** Jaroslav Brajer z družino, gradbenik v Ljubljani, doma na Dunaju.

© **Skandal v ljubljanski Orjuni.** K tej včerajšnji številki našega lista objavljeni notici se nam od poučene strani poroča, da bi bil član Orjune, g. Rajko Samsa ni bil niti obtožen niti aretiran, kakor smo pomotoma poročali, ampak je samo fungiral v razpravi Kranje contra Egidi Peric kot priča.

© **Smrtna kosa.** V sredo je umrl 72 letni delovodja g. Ivan Beck. Pogreb bo v soboto popoldne ob 2. uri. — Včeraj je v deželni bolnici umrl g. Jakob Zajec, vlakovodja državnih železnic. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri.

© **Radio poslušalci v Šentjakobskem okraju** in na Starem trgu vljudno prosimo

Usta ingrolo

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske kapi v naše telo. Zato vporabljajte na svečanostih ali pred vanjo obino

ANACOT-PASTILE

DR. WANDER

ki Van obvarujejo nalezljivih boleznih uspešno uupljino.

Alphonse Daudet:

Legenda o človeku, ki je imel zlate možgane

(Ljudem, ki si žele veselih zgodb.)

Nekoč je živel človek, ki je imel zlate možgane, da gospodje, popolnoma zlate možgane! Ko je prišel na svet, so bili zdravniki mnenja, da otrok ne bo dolgo živel, ker je imel tako težko glavo in preveliko lobanjo. On je kljub temu živel in rasel na soncu kakor oljka; samo njegova velika glava mu je vedno bila v napotje in žalostno ga je bilo gledati, ko se je pri hoji zadeval v vsako stvar v sobi. Često je padel na tla; in nekega dne se je zvrnil po stopnicah in udaril z glavo po kamnu, da mu je zazvenela, kakor bi bila iz medu. Mislili so, da se je ubil; ko pa so ga vzdignili, so opazili samo lahko rano in dve ali tri zlate kapljice, ki so se strdile v njegovih plavih laseh. Na ta način so roditelji doznali, da ima dete zlate možgane.

Stvar so držali v tajnosti, tudi sam ubogi otrok ni ničesar vedel. Včasih pa je vpraševal, zakaj mu ne pustijo, da bi se igral pred hišo z drugimi otroki.

»Ljudje bi te ukradli, zlato moje!« mu je odgovarjala mati.

Sedaj se je tudi mali ustrašil, da ga ne bi kdo ukradel. Cel dan se je igral sam s sabo, ni znil besede in se s težavo vlekel iz ene sobe v drugo.

Šele v osemnajstem letu so mu starši od-

krili, s kako čudovitim darom ga je obdarovala usoda; in ker so ga dotlej vzgajali in hranili, so pričakovali za povračilo od njega nekoliko njegovega zlata. Otroci se ni pomišljali, temveč je takoj — legenda ne pove, kako in na kak način — iztrgal iz glave kos čistega zlata, ki je bil velik ko oreh in ga ponosno vrge v naročje materi. Potem pa je, zaslepljen od bogastva, katero je nosil v svoji glavi, ves neumen od želja in omamljen od svoje moči, zapustil očetovo hišo in odšel v svet ter razsipaval svoj zaklad.

Ko je tako živel kakor kak kralj in razmetaval zlato, ne da bi ga štel, bi bil človek mislil, da so bili njegovi možgani neizčrpni. Toda možgani so ginili, in postopoma se je opazilo, kako mu ugašajo oči in lica upadajo. Nekega jutra po razuzdanem ponočevanju je ostal revež sam med ostanki pojedine in med ugašajočimi lestenci; tedaj se je prestrašil, opazivši, koliko svojega zlata je že potratil. Bil je zadnji čas, da se ustavi.

Človek z zlatimi možgani je začel nov način življenja. Živel je v samotni od dela svojih rok. Postal je plašen in nezaupljivo kakor skopuh, ki beži pred skušnjavami in si prizadeva, da bi pozabil svoje usodno bogastvo, katerega se več ni hotel dotakniti. K nesreči pa ga je spremljal v samotno neki prijatelj in ta je vedel za njegovo skrivnost.

Neke noči se zbudi revež radi glavobola; strašno ga je bolela glava! Ves iz sebe plane pokonec in v mesečini zagleda prijatelja, kako beži in nekaj skriva pod suknjo.

Zopet so mu odnesli kos zlata!

Kmalu po tem dogodku se je človek z zlatimi možgani zaljubil in sedaj je bilo vsega konec. Z vsa svojo dušo je ljubil malo plavalasko, ki je tudi njega iskreno ljubila, a je še rajši imela nakit, bela peresa in lepe jermenčke zlate kovinaste barve, ki so ji bingljali na čevljkah.

V rokah tega malega bitja — ki je bilo pol ptice pol lutke — se je topilo njegovo zlato, da je bilo veselje. Bila je polna vseh muh, a on ji ni mogel nikoli ničesar odreči. Še več, da je ne bi užalostil, ji nikdar ni povedal žalostne tajne svojega imetka.

»Torej sva zelo bogata?« je govorila ona.

»O da, strašno bogata!« je odgovoril nesrečnež.

In z ljubeznijo se je smejal mali ptički, ki mu je nedolžno pojedala možgane. Včasih se je ustrašil in želel je, da bi bil skop, takrat pa je priskakljala do njega ženka in mu dejala: »Dragi možiček, ker si tako bogat, kupi mi karkoli, a mora biti kaj takega, kar je zelo drago!«

On pa ji je kupil, kar je bilo najdražje-ga...

Tako je šlo dve leti. Potem pa je mala žena nekega jutra umrla, ne da bi kdo vedel, zakaj, kakor kakšna ptica. Zaklad so je blizal h koncu; z ostankom je dal vdovec lepo pokopati svojo drago pokojnico. Vsi zvonovi so zvonili, naročil je težke črne vozove, konje s perjanicami, srebro in žamet, nič mu ni bilo predrago, nič zadosti lepo. Kaj mu bo sedaj njegovo zlato? Dal ga je cerkvi, nosilcem in prodajalcem vencev, dajal je na vse

strani, ne da bi kaj mislil. In tako mu, ko se je vrnil s pokopališča, ni ostalo skoraj prav ničesar več od onih čudovitih možganov, samo še tu pa tam se je držala lobanje kaka trohica.

Odslej so ga gledali ljudje, kako je hodil po cesti mračnih oči, s povešenimi rokami in se opotekal, kakor da je pijan. Ko so se nekega večera razsvetlile izložbe, se je ustavil pred velikim oknom, v katerem se je svetilo v luči mnogo blaga in nakitov ter dolgo časa gledal par sivih svilenih čevljev, obrobljenih z labodjim perjem. »Poznam nekoga, katerega bi ti čevljički zelo veselili,« pomisli z nasmehom, in ne spominjajoč se, da mu je žena umrla, stopi v trgovino, da bi jih kupil.

Iz zadnjega dela svoje prodajalne začuje trgovka nenaden krik. Ko je pritekla bliže, je vsled strahu odskočila, opazivši človeka, ki se je naslanjal na mizo in jo bolno gledal z bedastim izrazom. V eni roki je držal modre čevlje, obrobljene z labodovino, a v drugi, ki je bila vsa krvava, ji je ponujal na koncu nohtov drobna zlata zrnca.

To vam je, ljudje, legenda o človeku, ki je imel zlate možgane.

Vzlic vsej svoji fantastičnosti je legenda resnična od prve do zadnje besede. So namreč na svetu reveži, ki so obsojeni, da žive od svojih možganov in ki najmanjše potrebe v življenju plačajo s suhim zlatom, s svojim mozgom in svojo substanco (del možganov). To je za njih vsakdanja bol in to tudi takrat, ko so se naveličali trpljenja...

Iz francoščine Joža Gregorič

Za duha in srce

Slovanski institut v Pragi

Praga, 24. jan. 1928.

Ni čudno, da je v začetku tega stoletja češki narod prevzel vodstvo v slovstvu. Češki narod se je povzpел med vsemi slovanskimi narodi na najvišjo prosvetno stopnjo. Češka znanost si je pridobila izrednih zaslug za vse slovstvo in še posebej za nekatere slovanske narode. Češki narod pa tudi ni imel spornih vprašanj z nobenim slovanskim narodom. V habsburški monarhiji je bil ostalim Slovanom vzor odločne in vztrajne borbe za samostojnost. Medtem pa je ruski narod na zunaj predstavljal carski absolutizem, ki je s svojim preganjanjem Poljakov, Ukrajincev in Belorusov v velikem delu slovansko uničil nekdanje simpatije do Rusov. Razen tega pa je bila nizka izobrazba ogromne večine ruskega naroda že sama zadosten razlog, da niso mogli Rusi voditi Slovanov v gigantski politični, kulturni in gospodarski borbi z mnogo bolj prosvetljenimi velikimi zapadnimi narodi.

V takih razmerah se je vršil meseca julija l. 1908 v Pragi kongres slovanskih znanstvenikov, pisateljev, umetnikov, politikov in gospodarskih strokovnjakov, da sestavi program za resno delo na vseh poljih človeškega udejstvovanja v smislu zblizanja Slovanov. Dve leti pozneje se je vršil kongres v Sofiji, kjer so radi spora z Rusi manjkali zastopniki Poljakov. Bolj kot ostali udeleženci so se zavedali Čehi, da bo delo za slovansko zblizanje samo tedaj uspešno, če se bo opiralo na trdne znanstvene temelje. Saj ima še dandanes večina izobražencev zelo medle predstave o življenju in razvoju posameznih slovanskih narodov. Zato so l. 1912 izdali zbornik »Slovanstvo«, kjer so profesorji Bidlo, Máchal, Kadlec in drugi najboljši poznavalci slovanskega načrta zemljepisne pogoje ter zgodovinski, prosvetni in gospodarski razvoj posameznih slovanskih narodov. Značilno je, da so velik del zbornika posvetili tudi Ukrajincem, Belorusom in Slovencem, ki jim marsikdo še sedaj odreka narodno individualnost.

Sedaj pač noben resen izobraženec več ne misli, da je misel slovanskega zblizanja samo ostanek romantike. Znanstveni šludij je jasno pokazal, kako se slovanski narodi med seboj dopolnjujejo v gospodarskem oziru. »Drang nach Osten« ni sedaj nič manjši kot pred svetovno vojno, le da so sedaj drugačna sredstva in da je sedaj več teh, ki hočejo preko gospodarsko in politično zaslužnjega slovanskega na Vzhodu. Zato je storila čsl. vlada izredno koristno dobroto vsemu slovanstvu, ko je 22. t. m. priključila v življenje Slovanski institut. Njegova naloga je širiti in poglobljati znanje o slovstvu in utrjevati kulturne, gospodarske in politične stike med slovanskimi narodi. Posebno pozornost pa bo posvetil Slovaški in Podkarpatski Rusiji.

Če so člani tega novega znanstvenega ognjišča tudi politiki kakor zun. minister prof. dr. Beneš, prosvetni minister dr. Hodža, ki je profesor čsl. zgodovine na bratislavski univerzi, in bivši berlinski poslanik prof. dr. Krofta, priznani zgodovinar, še to ne pomeni, da je Slovanski institut v službi politike, temveč da so merodajni krogi dali priznanje in možnost nadaljnjega udejstvovanja njihovega delu za zblizanje Slovanov. Os slovanskega instituta pa so svetovno znane kapacitete kakor profesorji Niederle, Bidlo, Kadlec in Weingart. Poleg njih pa je mnogo mlajših strokovnjakov, kakor n. pr. čudoviti mojster jezika in besede, dr. Horak, profesor zgodovine slovanskih književnosti.

Ob prvi seji Slovanskega instituta je imel med drugimi predavanje tudi minister Hodža, ki je povdaril v svojem govoru sledeče: »Neizpodbitno dejstvo je, da slovanski narodi ne bodo mogli več dolgo svirati v evropskem koncertu kot izolirane edinice, nego da bo v celi vrsti njihovih posameznih kulturnih izrazov moralo priti do skupnega nastopa. Tak razvoj napovedujejo francoski in angleški slavisti in zato nas Slovane v svojih znanstvenih raziskavah že danes sinatrajo več ali manj za enoto. Nikakor ne smemo tajiti, da si edino s to slovansko sintezo pridobimo in ohranimo Slovani svoje mesto v svetovni civilizaciji. Edino taka slovanska sinteza nam da dovolj sil, da bomo mogli postati v mednarodnih odnosih nujno potreben sestavni del celote. V evropski kulturi in civilizaciji velja načelo: do ut des. Od nje sprejemamo, a hočemo ji tudi dati.«

Institut bo osnoval najprej veliko slovansko knjižnico. Sedaj že razpolaga z rusko biblioteko, ki šteje nad 120.000 zvezkov in ima vse ruske knjige, ki so izšle po revoluciji. Vinohradška štedilnica je poklonila Slovanskemu institutu milijon Kč. Ni dvoma, da mu finančne težave ne bodo strgle perutnic v njegovem poletu. Upamo, da bo novi Slovanski institut rodil bogate sadove tudi za Slovence in vse južne Slované. Slavicus.

Največji filmski uspeh

Resni vzgojitelji večkrat opozarjajo na nevarnosti kina in zahtevajo strogo nadzorstvo. Toda filmska cenzura more pač marsikaj preprečiti, a velikih uspehov ne doseže. Proti zlu se je treba boriti z enakim sredstvom, z dobrimi filmi. Ni se treba bati, da res dobri filmi ne bi vzdržali konkurence. Najlepši dokaz za to je film »Kralj kraljev«, ki je dosegel dosedaj največji uspeh v zgodovini kina.

»Kralj kraljev« je ameriški izdelek, ki obravnava Kristusovo življenje. Samo globoko veren kristjan, ki je spojil ameriško priprostost in iznajdljivost z velikim umetniškim okusom, se je smel drzniti dati Boga na platno in predstaviti njegovo življenje na tako pretresljiv način.

V Pragi je bil na programu v najbolj neugodni dobi, ob božičnih praznikih, ko se začno

zabave. Istočasno z njim so dajala večja kina komade, ki računajo na nizke nagone. Največji praški kino, »Lucerno«, so osem tednov vsak dan trikrat napolnili tisoči. Vstopnice so bile že dva dni naprej razprodane, čeravno so bile cene zelo zvišane. Odkar obstaja kino »Lucerna«, je bil to prvi komad, proti kateremu ni bilo niti ene pritožbe. Film so si ogledali vsi sloji od delavcev in dijaštva pa do visokih cerkvenih dostojanstvenikov in umetniških krogov. Ves tisk brez izjeme je prinašal zelo laskave ocene. Videti je bilo prizore, kakor ob velikih praznikih v cerkvi. Prišli so gledat platno v Lucerno celo bolniki z bergljami. Tudi tista mladina, ki sicer uživa samo pri najbolj lascivnih komadih iz velikomestnega življenja, je zelo rada gledala ta komad. Mnogo izmed tistih, ki v šoli niso obiskovali veronauka, so imeli prvič priliko, spoznati veličino Kristusovega življenja. Več kot 103.000 je prišlo gledat »Kralja kraljev«. Ko pa ga je zamenjal drugačen program, so se še celi teden vračali ljudje k blagajni z zahtevo, da naj predstavlja Lucerno še dalje »Kralja kraljev«. Ravnateljstvo je moralo obljubiti, da priskrbi komad zopet za postni čas.

Podobne uspehe je imel v Ameriki, Parizu, Monakovem in Budimpešti, a nekoliko manjši v Berlinu in v Rimu.

Zanimivo je, da je ravno Kristus »Kralj kraljev« tudi v napoli poganskih mestih zedinil vse kroge, od občinstva, raznoliškega po gospodarskem in družabnem položaju, pa do filmskih kritikov in posestnikov kina. Zakaj, človeška duša je po naravi krščanska. Slavicus.

Anglikansko vprašanje

Anglikanska »Church Times« piše, da so anglikanski in katoliški udeleženci malineških konferenc soglašali v tem:

1. da je rimska cerkev ustanovljena po sv. Petru in Pavlu, kakor to opisuje sv. Irenej;
2. da je rimska stolica edina zgodovinsko znana apostolska stolica na zapadu;
3. da je rimski škof, kakor pravi sv. Avgustin o papežu Inocencu I., prvosednik zapadne cerkve;
4. da ima primat med škofi krščanstva, tako da brez občestva z njim dejansko ni nobenega izgleda na zopetno združitev krščanstva;
5. da se krščanske cerkve Anglije imajo zahvaliti za krščanstvo rimski stolici po »papežu Gregorju, našemu očetu«, ki nam je prinesel krst.

To se pravi točno: da so Anglikanci dozdaj priznali to; ne več ne manj.

Eiflov stolp v Parizu.

kojega konstrukcija začena popuščati. Zato je francoska vlada sklenila, da ta stolp, ki je bil deset in desetletja ena največjih privlačnosti Pariza, podre. To delo bo trajalo 3 leta.

Mladi kemik

Za božične praznike je profesor na realki v Ljubljani Maks Prezelj obogatil slovensko strokovno literaturo z lično knjižico: »Mladi kemik«. Kdorkoli pozna stanje naše strokovne literature, mora biti vesel te knjižice, saj izpolnjuje saj deloma veliko vrzel v strokovni literaturi sploh, zlasti pa v kemični. V kemični književnosti pravzaprav do sedaj nismo bili prišli preko kemičnih učbenikov za nižje razrede srednjih šol; za višje razrede pa, če izvajamo malo Reiserjevo izdajo za humanistične gimnazije, niti teh nimamo.

Prof. Prezelj je, zavečajoč se revščini v naši kemični literaturi, priredil knjižico tako, da bo zadovoljila v polni meri tega, ki kemije še ni več, da bo pa našel tudi oni, ki se je že pečal s to vedo, mnogo dobrih do sedaj neznanih navodil za poskuse v prvem, zlasti v drugem delu.

V prvem večjem delu — »Kratkem uvodu v anorganski del kemije s številnimi poskusi« — seznanil pisatelj mladega kemika najprej v kratkih in jedrnatih stavkih, katere takoj potrdijo poskusi, z bistvom kemije. Potem pa takoj preide v anorgano kemijo in obdelava vse važnejše elemente s pomočjo velikega števila poskusov. Navodila za poskuse so točna in kratka in popolnoma zadostujejo za izvajanje kemičnih procesov. Poskusi so izbrani tako, da se lahko vršijo brez posebne aparature in brez nevarnosti. Da se eksperimentiranje poenostavi in

poceni, daje pisatelj navodila, kako si more vsak sam pripraviti razne pripomočke. Številne slike ponazorjujejo sestavo aparatov, ki služijo za izvajanje nekaterih težje umljivih operacij.

V drugem krajšem delu — »Navodila za analizo enostavnih anorganskih spojin« — podaja pisatelj elemente uvoda v analitično kemijo. Ta del je še posebej srečno sestavljen. Na razmeroma majnem prostoru, na petindvajsetih straneh, uvede pisatelj čitatelja v skrivnost kvalitativne analize na suhi in mokri način. Drugi del bo dobrodošel tudi starejšim, izkušenejšim, saj je ta knjižnica prvo slovensko delo, ki obravnava vsaj nekaj analitične kemije.

Za občina Jugoslovanska knjigarna je dala knjigi prav lepo obliko. Dejstvo, da tudi starejši se-gajo po knjigi, dokazuje, da je potrebna in da ni samo za mlade.

»Mladi kemik« ne bo pomagal dijaku samo pri učenju kemije, ampak mu bo služil tudi v koristno zabavo. Rabiljo pa tako knjigo ne samo mladi, nego tudi stari Dandanes, v času ogromnega razmaha prirodnih znanosti, je tudi onemu, ki v svoji stroki ne rabi kemije, težko biti brez znanja njenih funda-

mentov, saj brez njih ne more razumeti stalnega presnavljanja, ki se vrši v zemlji, rastlinskem in živalskem organizmu in duhovito zgrajenih strojih, ki delajo kar čudeže. I. Z.

★

Katoliški tisk na razstavi v Kölnu 1928. Centralni prosvetni odbor katoliških zvez Nemčije je sklenil, da se priredi na razstavi »Pressa« 1928, v Kölnu poseben katoliški oddelek. Delo se je poverilo posebnemu mednarodnemu katoliškemu odboru (IKC), čegar člani so zastopniki vseh večjih dežel; častni protektorat je prevzel kardinal Schulte, mesto prvega predsednika pa knez A'ojiz Löwenstein. Delo vodi drugi predsednik ravnatelj Bernhard Marschall.

Schubertova stoletnica. Letos bodo Dunajčani obhajali stoletnico Schubertove smrti. — Schubert je klasič prave dunajske pesmi, v katero je položil vso ljubeznivo prečnost, duhovitost in brezskrbnost dunajske duše v dne, ko je bilo biedermeierstvo na viku. Stari Dunajčani se tistih veselih minulih časov ne bodo spominjali brez tihega domoložja.

Sveta življenje in vrvenje

Strahotne številke

Zveza narodov je izdala statistiko o »sotah, ki jih izdajajo države za oboroževanje. Preiskali so se budžeti, oziroma računski zaključki 25 držav. Ugotovilo se je, da skoro v vseh državah stroški za oboroževanje rapidno rastejo. Le Nemčija, Avstrija, Nizozemska in še 5 drugih držav so jih znatno znižali.

Združene države severne Amerike so pomnožile izdatke za oboroževanje od leta 1913 do danes za 124 odstotkov, Anglija za 55 odstotkov, Italija za 15 odstotkov, Japonska za celih 264 odstotkov! Amerika, ki je proti zunanjem sovražnikom skoroda popolnoma zaščitena, izdaja torej danes polovico več za oborožitev kot pred svetovno vojno.

V dolarjih je razmerje sledeče: Amerika je trošila pred vojno 1914/18 za oboroževanje 240 milijonov dolarjev, danes 580 milijonov, Anglija 355 milijonov, danes 509 milijonov; Italija 125 milijonov danes 182 milijonov dolarjev. 82 odstotkov vseh izdatkov svojega budžeta izdaja Amerika za odplačevanje dolgov prejšnjih vojsk in za pripravljanje nove, leta 1913, pa je ta procent znašal samo 68.

Državniki pa govorijo govore, po'ne najodkritosrčnejše in globokoobčutene miroljubnosti!

Nova stavba se je podrla

25. t. m. se je v Kasslu v Nemčiji podrla nova stavba akcijske družbe Karstadt, ki ima veliko tovarno za barvotisk. Hiša ima takojno ploskev 400 kvadratnih metrov in je bila čisto dozidana, tako da so se stranke imele že v nekaj tednih izseliti. Hiša je popolnoma razpočela in se sesula, tako da je stalo komaj nekaj zidu. V hiši je bilo okoli 30 delavcev, od katerih se je 26 k sreči rešilo, dočim so 4 pokopani pod ruševinami. Vzrok je vsekakor slaba zidava.

Zopet neurje v Angliji

Po vsej Angleški divjajo zopet zelo hudi viharji. Na zapadni obali Škotske je vihar dosegel hitrost 76 milj na uro. Ker so obenem bili hudi nalivi, so nastopile poplave. Temza je narasla, škotski parnik »Loch Leven« je zadel na čeri. Kapitan in moštvo so dosegli vetilnik na obali šele potem, ko jih je vihar že 12 ur premetaval v čolnih po razburkanem morju.

Strupeni plini proti kobilicam

Egiptovsko kmetijsko ministrstvo dela obsežne priprave, da se uničijo kobilični roji, ki se zbirajo 400 kilometrov severozapadno od skrajnega egiptovskega oaznega pasu v puščavi. Organizirala se je ekspedicija, h kateri so se pridružili tudi letalci, ki bodo iz letal metali na roj bombe s strupenimi plini.

Nova svetnica

Skromen grob miss Margarete Sinclair na katoliškem pokopališču v Glasgowu obiskujejo zdaj romarji in bolniki iz vseh dežel. Življenjski zapis raje je izšel v nemškem, francoskem, italijanskem in nizozemskem jeziku razen angleščine. Ugotovili so več slučajev čudežnega ozdravljenja na grobu. Sestra Margareta je umrla šele leta 1925. Bila je vedno pobožna in z dvajsetimi leti vstopila v samostan. Odlikovala se je po veliki dobroteljski. Zdravniki ji je predpisal obilno hrano, a ni hotela izpremeniti svojega strogega življenja in je kmalu umrla. Bila je redek primer najstrožje prostovoljne askeze v našem grobo materialističnem času. Nadškof v Glasgowu se bo zdaj obrnil na sv. očeta s prošnjo, da sestro Margareto kanonizira.

Dosleden komunist

V Carskem, zdaj Djetskem selu pri Ljeningradu, so se vršili svečan pogreb 13 letnega pionirja (komunističnega skavta), katerega so se udeležili visoki dostojanstveniki. Prinašamo povest tega »rdečega junaka«, ki je zaslužil topovske strele in vojno godbo.

V Carskem selu je živel rodbina nekega gimnazijskega profesorja. Imel je ženo in dva sinova. Starejši, nekdanji častnik, je bil kot begunec na Finskem; imel je 26 let. Mlajši, naš »junak«, je imel 13 let in bil gojenec sovjetske šole ter pionir. Starejši brat je vsako leto skrivaj obiskoval starše o božiču: prekoračil je ponoči bližnjo finsko mejo, ostal dva,

tri dneve na obisku in odšel nazaj na Finsko, kjer je žagal drva. Več let je imel srečo. Letos pa so ga takoj po prihodu prijeli čekisti in je bil ustreljen takoj po preiskavi, ne da bi prišel pred sodišče. Obupani oče je vprašal mlajšega sina, ali ne ve, kdo je mogel naznaniti njegovega brata. »To sem storil jaz!« je odgovoril pionir. »Prisegel sem, da ne bom prizanesel niti očetu ali bratu, če sovražijo socialistično domovino.«

Nesrečni oče je ustrelil izdajalskega sina, z drugim strelom iz istega revolverja pa sebe. Mati, ki je izgubila tekmo par ur moža in obe sina, je zblaznela.

Velemesta

Pred vojno smo imeli na vsem svetu kakih 20 mest z milijonskim prebivalstvom. Zdaj se je to število podvojilo in sicer po zaslugi Amerike in Azije. Pred vojno je bila polovica vseh mest v Evropi (10 in po 5 v Ameriki in Aziji). Zdaj steje Evropa samo 15 velemest, 13 pa pride na Ameriko, 11 na Azijo in 1 na Avstralo.

Tako se je izpremenilo težišče svetovnega gospodarstva. London, pred vojno prvo mesto na svetu, je zdaj zadrkalo na drugo. New York je največji kraj z 9,350.000 prebivalci, London pa jih ima samo 7,660.000. Na tretjem mestu je še vedno Pariz s 4,600.000, a kmalu ga bo dohitel Berlin, ki se izredno hitro razvija, s 4,126.000. Potem sledi Chicago: 3,600.000, Philadelphia 2,700.000, Buenos Aires 2,500.000, Osaka 2,115.000, Moskva 2,018.000, Sanghaj točno 2,000.000, Tokio 1,995.000. Na 12. mestu je Dunaj z 1,900.000 prebivalci. Pred vojno je bil na sedmem mestu, torej je izmed vseh najbolj nazadoval. Isto število prebivalcev ima Boston. Potem pride Ljeningrad z 1,611.000, Detroit 1,550.000 in na 16. mestu je Hamburg z 1,510.000. Peking ima 1,500.000, Hankov ravnoloko, Rio de Janeiro 1,442.000 in Kalkutta 1,400.000.

Na 21. mestu je Pittsburg z 1,300.000 prebivalci, dalje pridejo Bombay 1,127.000, Cleveland 1,100.000, Los Angeles isto, Bangkok 1,070.000, Manchester 1,062.000, Sidney 1,050 tisoč, Varšava 1,030.000 in San Louis 1,025.000. Končno imajo po en milijon prebivalcev mesta: Meksiko, San Francisco, Kanton, Cinglau in Napolj.

V Evropi ima samo Anglija pet milijon-

skih mest: London, Liverpool, Birmingham, Glasgow in Manchester. Nemčija in Rusija imata po dve: Berlin in Hamburg, oziroma Moskva in Ljeningrad. Ostale države pa imajo po eno mesto in sicer: Napolj, Pariz, Dunaj, Varšava. Ostala mesta so vsa manjša in se ne štejejo med »milijonska«.

Čudežna cvetlica v snegu

Mnogi Evropejci ne vedo za čudežno cvetlico z angleškim imenom »snow plant of the sierras«, saj je celo Amerikanci ne poznajo. Ta čudež vse flore poznajo kvečjemu le prijatelji narave, ki vedo za užitek, kakor ga nudita zima in sneg na strmih pobočjih Skalnatga pogorja v Severni Ameriki. Včasih se pojavi ta čudežna cvetlica tu v takem številu, da se zdi človeku ob krasoti njenih rdečih cvetov z belimi cvetnimi venci, kakor da se je od jutranje zarje odlomil košček in se tu neopaženo izgubil. Botaniki so dali čudežni rastlini ime *Sarcodes sanguinea*. Cvetlica spada v družino erikacij in je na videz podobna rdečemu skalnemu lišaju in balanaforeji. Sprva so mislili, da spada res v vrsto balanaforej, to je v neko vrsto zajedavskih rastlin. Toda ameriški fiziolog Meehan, ki se je posebno ukvarjal z njo, je spoznal zmoto in ugotovil, da je *sarcodes* sakrofitna rastlina, to se pravi, da se hrani z umrlimi organizmi rastlin in včasih tudi živali. Snežna cvetlica je enoletna in vzklasi najprej na koreminicah konifer, pozneje pa požene tudi sama globoko korenino v zemljo. Njeno debelo, luskinasto stebelce prodre še tako debel sneg. Vrh stebela je okrašen s krasnimi, daleč vidnimi rdečimi cvetovi. Kakor naša očnica, tako raste snežna cvetlica le na gotovih, več sto metrov visokih pobočjih, semtertja pa jo dobe tudi na kakem visokem prelazu in v kakih divjeromantičnih soteskah, kjer živi svoje skrivnostno življenje.

Gospodarstvo

Naša plačilna bilanca 1927

VLOGA IZSELJENISKIH POSILJATEV.

Poročilo Hrvatske eskomptne banke za januar navaja za leto 1927. cenitev naše plačilne bilance. (Nevidne postavke naše plačilne bilance je zelo težko ceniti.)

Passiva: presežek uvoza nad izvozom (cenitev) 800 milijonov Din, amortizacija posojil v inozemstvu (proračun) 863 milijonov, dobički in obresti, ki jih dobe inozemci od vrednostnih papirjev in svojih podjetij v naši državi 900 milijonov Din, potrošek naših državljanov v inozemstvu, prenos dedščin itd. 600 milijonov Din, tovarnina za blago, uvoženo na inozemskih ladjah 1500 milijonov Din, skupaj 3318 milijonov Din.

Aktiva: čisti dohodki od izseljencev (18 milijonov dolarjev) 1023 milijonov Din, dohodki od reparacij 800 milijonov Din, tujski promet 500 milijonov Din, zaslužki naših brodolastnikov v inozemstvu 100 milijonov Din, manjše postavke skupaj 70 milijonov Din skupaj 2493 milijonov Din; iz tega je razviden deficit v znesku 825 milijonov Din.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu je v svojem poročilu o gibanju izseljevanja v 1. tednu leta 1927, priobčil tudi obračun o izseljeniških prihrankih, ki so prišli v našo državo leta 1926. To vsoto ceni na 18.490.000 dolarjev in ako tej vsoti prištejemo še tako zvani »mrtvi denar«, to so vsote, ki so jih prejeli svojci naših ponesrečenih izseljencev (nad 400.000 dolarjev), moremo računati s skupnim aktivom v iznosu skoro 19 milijonov dolarjev. Ako od tega odbijemo vsote, ki so jih izseljenci plačali za ladijske vozne karte (okrog 1.200.000 dolarjev) in tisti denar, s katerim se mora izseljenec izkazati, ko se izkrca, moremo računati, da je šlo z našimi izseljenci iz naše države krog 2 milijona dolarjev. Čistega prebitka izkazuje torej ta bilanca krog 17 milijonov dolarjev. Predstavlja torej važno postavko v naši plačilni bilanci, vendar pa zaostaja mnogo za vsotami, ki so prihajale v državo prva leta po svetovni vojski. Aktivnost te bilance bo tudi še dalje hitro padala in se bo omejila na »mrtvi denar« — paralelno s umiranjem one generacije, ki je rojena v domovini. Kaka stabilizacija je izključena, ker je dotok naših izseljencev v Združene države Amerike tako minimalen, da je brez pomena za ohranitev našega tamošnjega naseljevanja.

—0—

Izredna glavna skupščina Zveze industrijev

Kakor nam poročajo, se vrši 1. februarja ob 10 dopoldne v dvorani Kazine izredna glavna skupščina Zveze industrijev. Na zborovanju se poda poročilo o oblastnih proračunih ljubljanske in mariborske oblasti ter obdajanje produkcijskega procesa po oblastnih trošarinah. Na skupščino so povabljeni tudi ostale gospodarske korporacije Slovenije in države ter pristojna uradna mesta.

—0—

Svoji k svojim

Trnjeva je pot slovenske industrije in trgovine, ki se nimata boriti samo s težavami vsakega mladega, šele razvijajočega se gospodarstva kot je naše. Poleg tega, da smo morali preboleti povojne težave in da se imamo boriti proti gospodarski in davčni politiki, ki se tako malo vodi v našem zmislu, trpi naše gospodarstvo poleg vsega drugega še na pomanjkanju slovenske narodne zavesti. Narodna zavest ni samo politična in kulturna, temveč predvsem tudi gospodarska. Kateri narod nima gospodarske narodne zavesti, se tudi politično in kulturno ne more razviti. Kot povsod drugod tako imamo Slovenci tudi v gospodarskih stvareh veliko večje spoštovanje in zaupanje do vsega, kar pride iz tujine; kar je naše, domače, ne znamo in nečemo ceniti. Da rajši kupujem pri tuji tvrdki in ne pri domači, s tem ne škodujem samo domačemu producentu in trgovcu, temveč posredno in neposredno tudi sebi in svojim. Tujca podpiram v konkuriranju, domači podjetnosti jemljem veselje, našim podjetjem pomagam hiliti, našim delovnim silam jemljem zaslužek. In če gre celemu gospodarstvu slabo, tudi jaz ne bom zaslužil; pa naj si bom delavec, uradnik, trgovec ali kmetovalec. Jasna je razlika, če ostane zaslužek doma, ali pa če odteka iz dežele. Dejstvo, da je večina naših velikih podjetij v tujih rokah, nas uči, kako zelo trpi naše gospodarstvo na pomanjkanju domačega kapitala. Le-ta se pa ne bo mogel nikdar ustvariti, če bomo dajali rajši tujcem zaslužiti kot pa domačinom. Poleg tega moramo pa vedeti, da je od prospevanja naših gospodarskih panog odvisen tudi precvet naše kulture. Le majhen del naših kulturnih potreb krije država, vse drugo sloni, na ramah naših gospodarskih krogov. In tukaj je treba našim pridobitnim krogom dati vse priznanje, ker kljub vsem težavam zaradi tradicionalne vzgojenosti v tem zmislu plačujejo poleg državnih, socialnih in drugih davkov še velik kulturni davek v obliki podpiranja najrazličnejših kulturnih društev, ustanov, revij, časopisov itd. Pri malokaterem narodu

načdemo v tem oziru toliko razumevanja kot pri nas. In to je tudi razumljivo; tisti narodi, ki imajo državno upravo v svojih rokah, tam vsak poedinec z državnim davkom plača vse in država skrbi za vse kulturne potrebe, pri nas pa država ni nikoli v tem oziru storila svojih dolžnosti.

Naravno je, da kupim tam, kjer ceneje dobim. Naravno je tudi to, da velike inozemske tvrdke, ki imajo mrežo svojih podružnic razpredeno preko nešteto držav zaradi ogromnega prometa lahko prodajajo ceneje kot pa naše, ki se tehnično in trgovsko šele razvijajo in trge šele osvajaajo in to brez zadostne državne zaštite. Taka velika inozemska tvrdka si lahko privoščiti luksuz, da vrši v naši državi več let dumping, to se pravi, da prodaja svoje blago pod proizvodno ceno. To igubo začasno krije z dobičkom podjetij v drugih državah, ali to samo toliko časa, dokler ne uniči vse naše domače konkurence. Tedaj pa nastopi trenutek, ko lahko priljubno navaja cene in naši konsumenti, ki so prej pomagali uničevati svojo lastno industrijo zaradi malo cenejšega blaga, bodo sedaj lepo vse tisto, kar so prej mislili, da so prihranili, desetero plačali na svoj tuji tvrdki, kateri bo prejšnji račun zgrube pokazal lepe dobičke.

Najanimivejše pri celi stvari je, da je ta boljši kup navadno samo navidezen. Z raznovrstnejšo reklamo se napravi v kupcu videz cenosti. Navadno take tvrdke ene vrste blago prodajajo prav poceni, in za to blago delajo veliko reklamo, da očistino na ta način omamijo in jim ustvarijo prepričanje, da tvrdi: a poceni prodaja, medtem ko so v resnici razen reklamnega vse druge vrste blaga prav takih cen kot drugod, ali celo še višjih. Poleg tega pride še naslavljanje cen kot 99, 249 itd., kar kupec nikoli ne občuti kot 100, 250 itd. Stvar izpopolni še posebna reklama, s katero se občinstvo privlači v trgovini: razne igrice, zastonske poskušnje, sešonske »ra-prodaje« itd., ki neposredno nivajo name na prodati, ampak privleče čimveč, če ne drugega, radovednežev. In s tem je namen dosežen, ker kamor vse dere, postane moda, da se mora tja hoditi kupovat (socialna sugestija).

—0—

KONKURZI IN LIKVIDACIJE.

Konkurzi: Ana Zorinčeva, trgovka v Trbovljah-Vodah 286; prijavitel 10. marca, prvi zbor upnikov 9. febr., ugotov. narok 22. marca: Alimpij Vučkovič, Belgrad (20. febr.), Oskar Ali in Baruh, Belgrad (7. februar), Dimitrije Antič, Skopje (13. februar).

Odprava: Franc Korun-Wagner, posestnik in miz. mojster v Št. Juriju ob Taboru (ker je vsa masa razdeljena).

Prisila poravnava: Franc Vidovič, trgovec v Mariboru 20% potrjena; Melchior Božjak, trgovec v Prevorju, ni bila dosežena z upniki poravnava.

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA.

Dolenjske železnice d. d. so imele občni zbor 25. jan. Predložene in sprejete so bile bilance za 1925, 1926 in 1927. Iz teh je posneti, da je znašala izguba za 1924. leto 4750 Din, za 1925. leto 15.900 Din, za 1926. leto 4200 Din, za 1927. leto pa dobiček 830 Din, ki se prenese na nov račun. Prioritetnih obveznic je bilo dosedaj amortiziranih za 590 tisoč Din, preostaja še 2.010.000 Din. Dohodek od najemniške rente je znašal lani 187.600 Din, kar se je porabilo za upravo in zrostalo amortizacijo obveznic. Od sedaj naprej je redna amortizacija zagotovljena. Upravni svet je sedaj sledeč: Franjo Šuklje, Dragotin Hribar, inž. Boris Hribar, inž. Milan Šuklje, dr. Ivan Lovrenčič; Matija Zamida, inž. Anton Klinar, Rihard Skubeč, dr. Janko Brejc, od obl. odbora dr. Ivo Česnik.

Dobava železniških prazov. Pri glavnem ravnateljstvu drž. železnice v B. Lgradu se vrši dne 28. t. m. ofert. licitacija glede dobave 700 komadov železniških prazov, dolžina 1,20 m, 156.000 komadov, dolžina 2,30 m, 91.500 komadov, dolžina 2,50 metrov. Pogoji so na vpogled pri gradbenem oddelku ljublj. ravnateljstva, soba 114.

Alpine kupila Graz-Köflacher. Kakor poročajo z Dunaja, je Alpska montniska družba kupila 586.000 delnic znane družbe Graz-Köflacher in sicer proste po 6 šillingov, za več let pod zoporo stoječe pa po 4,50 šilinga.

II. sejum za semena v Lvovu se vrši od 2. do 5. februarja 1928.

Mednarodni sejum v Poznaniu. V Poznaniu (Poljska) se vrši VIII. med. vzorčni sejum od 29. aprila do 6. maja 1928. Pogoje in prijavnice za razstavljalce dobi interesenti v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Borza

Dne 26. januarja 1928.

DENAR.

Današnji devizni promet je bil srednji: Narodna banka je krila večino potrebe razen v devizi Trst, kjer je bilo privatno bl go. Najznatnejše je bilo povpraševanje za devizi Curih in Prago. Kurzi so se neznatno izpremenili. Poleg zaključkov v tabeli je bilo blago: Amsterdam po 22,95 (včeraj 22,947), Budimpešta 9,945 (9,94) in London 277,26 (277,18).

Devizni tečaji na ljubljanski borzi 26. jan. 1928

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 25 l.
Amsterdam	—	—	—	—
Berlin	1354,75—1357,75	—	1356,25	—
Curih	1093,43—1094,64	—	1094,93	1094,67
Dunaj	801,10—801,40	—	801,60	801,48
London	—	—	—	—
Newyork	16,71—16,91	—	16,81	16,80
Pariz	222,52—224,51	—	223,52	223,44
Praga	168,11—168,91	—	168,51	168,50
Trst	300,00—302,00	—	301,00	301,03

Zagreb, Berlin 13,5475—13,5775, Curih 10,9343—10,9648, Dunaj 800,10—803,10, London 276,86—277,66, Newyork 56,704—56,904, Pariz 222,52—224,52, Praga 168,11—168,91, Trst 300,20—302,20.

Curih. Belgrad 9,1375, Trst 123,79, Budimpešta 9,970, Bukarešt 8,20, Dunaj 73,18, London 25,31, Newyork 519,20, Pariz 20,41, Praga 15,39, Trst 27,485, Sofija 3,75, Varšava 58,20, Madrid 87,80.

Belgrad. Berlin 13,547—13,577, Budimpešta 9,916—9,980, Curih 893,40—896,40, Dunaj 8,001—8,084, London 276,86—278,66, Newyork 56,81—56,91, Pariz 222,52—224,52, Praga 168,11—168,91, Trst 299,90—301,90.

Trst. Belgrad 93,26—93,28, Curih 362,75—362,85, Dunaj 263—269, London 92,03—92,12, Newyork 18,87—18,88, Pariz 74,20—74,80.

Dunaj. Devize: Belgrad 12,4775, Kodanj 189,95, London 31,5825, Miln 37,54, Newyork 700,30, Pariz 27,885, Varšava 79,56. Valute: dolrji 707,25, francoski frank 28,06, dinar 12,43, českoslovaška krona 21,02.

Praga. Devize: Lira 178,80, Belgrad 59,41, Pariz 132,65, London 164,70, Newyork 33,745.

Dinar: Newyork 176,20, Berlin 7,395, London 276,00.

VREDNOSTNI PAPIRI.

V Ljubljani Vevče den. 140, Trboveljski blago 510 in Kranj. ind. 335. Vojna škoda je v Zagrebu tendirala nekoliko slabije, ostali drž. papirji pa čvrsteje.

Ljubljana. Celjska 164 den., Ljublj. kreditna 135 den., Kred. zavod 160 den., Trbovlje 510 bl., Vevče 140 den., Kranj. ind. 335 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Šešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 87,70, agrari 54 bl., vojna odškodnina 432—434, febr. 405—407, marec 407—408, Hrv. esk. 85—85,25, Hipo 37,50, Jugo 96,25—96,50, Praštediona 875 877,50, Ljublj. kreditna 135, Šešerana 570—560, Drava 570—570, Slavonija 11—13, Trbovlje 500, Vevče 150.

Belgrad. Narodna banka 5500, vojna odškodnina 430—430,50, ult. jan. 445—446,50, ult. marec 408—409, Izvozna banka 1150—1190, Tobač. srečke 53,80, 7% invest. posoj. 86,50, agrari 53—55.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 87,30, Hrv. esk. 9,50, Jugo 11,50, Hipo 7,40, Alpine 43, Leykam 11,20, Trbovlje 63,10, Kranj. ind. 43, Slavex 13,50, Slavonija 1,42.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bukovina po noti kupca ostroroba parjena žamana I., II. fko vag. meja 2 vag. po 1000; iščejo se trami, ponudba je v drvi; zaključek 2 vag. Tendence živahnejša.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post. plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 kg 2% baška 865—867,50, jan. 370—372,50, febr. 360—362,50, sr. 355—357,50, moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana 510, oves baški zdrav rešetan 800, koruza baška st. 287,50, ml. tar. 282,50, nova časa primerno suha kval. g.r. jan. 277,50, febr. 282,50, marec 287,50, april 292,50, nova pop. suha 297,50; zaklj. 1 vag. moke. Tendence čvrsta.

Novi Sad. Pšenica bač., gorn. ban. in sr 310—320, ban. par. Vršac 312,50 322,50, rž bač. 295—305, ječmen bač. 280, ban. 275—285, sr. 275—288, mac. 220—222,50, oves bač., ban., sr. 230—260, koruza bač. stara 230—240, nova 227,50—232,50, febr. 235—242, marec-april 238,50—245, april-maj 240—247,50, ban. 227—232,50, marec-april 235,50—245, sr. 227,50—232,50, febr. 230—240, sr. marec-april 235—240, moka 0 g 440—445, št. 2 410—425, št. 5 385—405, št. 6 320—335, št. 7 260—270, št. 8 210—220. Promet: 8 vag. pšenice, 66 vag. koruze, 8 vag. moke.

Budimpešta (terminalska borza), 26. jan. Tendence medla. Pšenica marec 31,52—31,60, zaključek 31,52—31,54, maj 32,02, 32,08, zaklj. 32,04—32,06, okt. 29,58, 29,66, zaklj. 29,64—29,66, rž marec 30,06, 29,88, zaklj. 29,88—29,90, maj 30,04, 29,88, zaklj. 29,88—29,90, okt. 24,62, 24,68, zaklj. 24,64—24,66, koruza maj 25,04—26, zaklj. 26—26,02.

Slovenci v Italiji

Ta'instveno ozadje razpusta Zadrzne zveze v Gorici

Če smo svoj čas zapisali, da je razpust prosvetnih društev na Goriškem napravil naravnost porazen vtis na prebivalstvo, ne moremo danes najti primernege izraza, da bi vsaj približno označili to, kar se je odigralo v duši primorskega kmeta od četrtka, ko je prefekt Cassini postavil komisarija Zadrzne zveze v Gorici, pa do danes. Beseda »panka« je danes že preveč obrabljena, da bi to povedala. Po Goriškem, na Krasu in globoko v Istri gre glas: »Rešite, kar se še rešiti da!« Kljub temu, da niso slovenska kmečka glasila niti priobčila prefektovega odloka, je že tretji dan po nastopu komisarija nastal »runc na Zvezo, ki se čedalje bolj stopnjuje. Novi komisar se je čutil prisiljenega izdati okrožnico na članice, v kateri jim obljublja... pomoč. Z obljubami — kaj še niso vsega obljubili fašistovski funkcionarji! — skuša pomiriti kmete.

Slovenski kmet, ki ima že več let opravka s fašisti, je instinktivno zaslutil, zakaj gre »Če pojde tako dalje, ni daleč čas, ko dobi vsako kmečko posestvo svojega komisarija!« Je nekaj bridke ironije v teh besedah, a nam na drugi strani drastično slikajo resnično stanje stvari na Primorskem. Slovenec je bil izgnan iz vseh javnih uradov, ne dajo se mu več obrtna dovoljenja in danes je že v nevarnosti njegova čisto zasebna lastnina. Ali ni položil goriški prefekt svoje roke na zasebno last? Tu ne gre za komisarija, ki bi imel morda namen spraviti denarni zavod v dober tek, ampak za komisarija z določeno nalogo, da se zavoda polasti in ga izroči fašistom, ozir. ma italijanskim bankirjem! Poslovanje Zadrzne zveze je bilo perfektno in nadziralna komisija, ki jo je prefekt postavil že 6. avgusta 1926 in je pozneje svoje delo opustila, ni bila v stanju najti niti najmanjše pogrške, kaj šele odkriti kako goljufijo. Poleg tega je nad načelstvom stal občni zbor, ki ga sestavljajo delegati 70 včlanjenih zadrug, torej najboljši zadrugarji, in ki je delovanje načelstva nadziral in ga lahko v vsakem trenutku vrge. Zadrzna zveza ni torej potrebovala komisarija. Če bi pa kateri zavod po malomarnosti načelstva našel v krizo in bi načelstvo skušalo ovirati občni zbor v njegovi funkciji, tedaj bi smela oblastva kvečjemu razpustiti načelstvo in nadzorstvo, da omogoči sklicanje občnega zbora. V nobenem slučaju na ne sme prefekt razpustiti občni zbor. To je nezakonito. Goriški prefekt pa je to storil z največjo lahoto. Kje bo ta slovenski »popolnec« (nizko ljudstvo) prišel na

te pravne fines! Resnično stanje je danes tako, da 170 članic Zadrzne zveze nima nikake besede več pri zvezi, nima več pravice upravljanja lastnega premoženja, ne pravice razpolaganja z njim. V konstitucionalni državi je tako stanje stvari nemogoče, v fašistovski Italiji pa si prefekti lahko dovolijo take igre, ki upropaščajo državni kredit.

Pa je še druga, še temnejša stran razpusta Zadrzne zveze. Ne gre samo za uničenje slovenske organizacije, ampak za uničenje združništva sploh. Iz razvalin slovenskega združništva naj vzcvete bankirstvo. Večina podružnic italijanskih bank na deželi je morala likvidirati, ker so jim bile na poti slovenske posojilnice. Kom'sar Zadrzne zveze ima nalogo, da pospeši likvidacijo vseh posojilnic na Goriškem in njihovo delovanje združi v dveh ali treh »banche popolari« (ljudske banke), ki bi jih financiral »Istituto federale delle tre Venezie«. Odtod kampanja uradnega glasila »Vedetta d'Isonzo« proti posojilnicam, »ki so zrasle kakor gobec, odtod skrivnostni sestanki goriškega prefekta z g. Friederichsen, ravnateljem omenjene banke. Zadnji taki sestanek se je vršil dobrih 14 dni pred razpustom Zadrzne zveze. Podobne sestanke je imel g. Friederichsen tudi s puljskim prefektom Cavalleriem. Zgovorno je tudi dejstvo, da je bila Zadrzna zveza razpuščena na štirinajsti dan po razpustu upravnega odbora »Isarske posojilnice«. Jasno je, da gre za postopanje po istem načrtu. Značilno je tudi, da datira prefektovo odlok od 14. januarja 1928, medtem ko je bil izročen predsedniku upravnega odbora 19. januarja. Čemu ta igra z datumi? Zdi se, da je hotel prefekt Cassini nekoga prehiteti in ga staviti pred gotovo dejstvo. Po Gorici gre glas, da so bili rimski gospodarski krogi proti takim avanturam, ki spravljajo v nevarnost gospodarstvo cele države. Zakaj je bila izvršena pri tajniku Zadrzne zveze stroga lišna preiskava ob navzočnosti šestih detektivov? Ali ni morda goriški prefekt stikal po tokumentih, s katerimi bi lahko nekje opravičil svoj ukrep? Zakaj »Vedetta d'Isonzo«, glasilo prefekta in pokrajinskega tajnika, vsak dan trobi, da je Zadrzna zveza podpirala slovenske književne založbe, o katerih komisar, prefekt in tajnik dobro vedo, da so imele pri Zvezi celo naložen denar? In končno, zakaj je prefekt čakal z razpustom Zadrzne zveze 14. januarja in jo razpustil na podlagi poročila nadziralne komisije, ki že eno leto ni delovala! Ali ni bolj verjetno, da je prefekt »z-pustil zvezo na podlagi poročila in obljub g. Friederichsena, s katerim se je sestel »komaj dobrih 14 dni poprej?

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 26. januarja 1928. Višina barometra 308,8 m

Opazovanje	»ro mel	opoz. » C	» » »	veter in brzina	oblač nost	Vrsta padavin		Relativna vlažnost	Najvišja temperatura
						op. opazovanja	v mm d. j.		
Ljubljana	779,8	1,5	88	N 2	megla	dež	15,1	3,9	0,6
Maribor	779,6	—	97	NW 4	0	dež	4	3	—2
Zagreb	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgrad	778,5	1	97	N 2	megla	dež	0,5	1	1
Sarajevo	(77,9)	2	84	E 2	—	—	—	9	2
Skopje	777,6	—	94	mirno	megla	—	—	3	—3
Dubrovnik	772,9	3	49	E 2	4	—	—	8	2
Split	774,4	9	56	NE 4	8	—	—	10	9
Praga	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 765 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 765 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.